

DUURZAAMHEIDSVISIE MEIERIJSTAD

Voortgang uitvoeringsprogramma 2019

GEMEENTE MEIERIJSTAD

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
Voorwoord	3
Leeswijzer	5
AMBITIES EN VOORTGANG	6
Wat zijn onze doelen?	6
Wat zijn onze ambities?	6
Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt 2025	7
Ambitie 2: Vastgoed CO2-neutraal in 2030	11
Ambitie 3: 30% minder energieverbruik gebouwen en bedrijven in 2030	12
Ambitie 4: Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in 2030	14
Ambitie 5: Zwerfafvalvrij in 2030	15
Ambitie 6: Geen afval en verspilling in 2050	15
Ambitie 7: Duurzame en schone mobiliteit in 2050	16
Ambitie 8: Schone bedrijven in 2050	17
Ambitie 9: 25% meer groen in 2030	18
Ambitie 10: Goede biodiversiteit in 2030	19
Ambitie 11: Goede bodem- en waterkwaliteit in 2030	20
Ambitie 12: Klimaatbestendig in 2050	20
MATRIX AMBITIES - PROJECTEN	22
ENERGIEK EN VERANTWOORD	23
CIRCULAIR SCHOON	55
KLIMAATBESTEDING EN BIODIVERS	77

Geachte raadsleden,

In november 2018 heeft u de duurzaamheidsvisie voor Meierijstad vastgesteld. Een ambitieuze visie, waarmee we als samenleving ons steentje willen bijdragen aan een mooie en schone toekomst. Hoe belangrijk u deze duurzame toekomst vindt, bleek uit het feit dat u de visie unaniem heeft vastgesteld.

Bij een goede visie hoort ook de stap naar daadwerkelijke actie. Daarom hebben we u eind 2018 ook een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen gepresenteerd voor 2019-2022. Een programma met maar liefst 40 projecten, die allemaal bijdragen aan de doelen die we samen hebben voor de lange termijn. U gaf ons college de opdracht om aan de slag te gaan met deze 40 projecten. En om u jaarlijks op de hoogte te houden. Van wat er allemaal gebeurt, en vooral of we daarmee onze doelen op tijd gaan behalen. In dit voortgangsrapport praten we u bij.

Expeditie

Misschien wel het belangrijkste om na ruim een jaar op te merken, is dat het geen gebaand pad is dat we met z'n allen op zijn gewandeld. We zijn op expeditie gegaan. En zo'n avontuur gaat gepaard met vallen en opstaan en soms met een omweg of een paar passen terug. Het is een transitie vol uitdagingen waarin we zitten. Dat merken we vooral nu we in de uitvoering terecht komen. Iedereen wil een mooie, schone toekomst. Maar als dat in het dagelijks leven ongerief oplevert, is het minder vanzelfsprekend dat iedereen meedoet. Het is dan ook een zoektocht; naar het juiste moment om in gesprek te gaan, naar de nieuwste of beste technieken, naar het fijnste tempo om veranderingen door te voeren. We ondervinden dit gaandeweg samen.

Ambities

In 2019 zijn we volop aan de slag gegaan. Daarvan heeft u al verschillende onderdelen voorbij zien komen. Bijvoorbeeld de mooie resultaten die we behalen met afvalscheiding en de visie op zon en wind in Meierijstad. In het voortgangsrapport komt u meer activiteiten tegen die u al eerder heeft gelezen. Duurzaamheid is namelijk geen op zich staand onderwerp, maar komt (steeds meer) in allerlei beleidsvelden terug. De meerwaarde van dit voortgangsrapport is de bundeling van al deze activiteiten én de koppeling aan de lange termijn-ambities. Uiteindelijk dragen alle projecten bij aan één of meerdere van onze 12 ambities. Het zien van die stippen op de horizon helpt ons in het dagelijkse werk.

Meebewegen

Bij de eerste versie van het uitvoeringsprogramma hoorde ook een kalender voor de periode 2019 t/m 2022. Volgens deze kalender zouden 17 projecten in 2019 van start gaan. Niet alles kan immers meteen en tegelijk. Het afgelopen jaar merkten we duidelijk dat de samenleving enorm in beweging is op gebied van duurzaamheid. Vele initiatieven en samenwerkingsverbanden ontstonden spontaan en vaak eerder dan gepland. We hebben onze voelsprietten in 2019 goed gebruikt en de start van maar liefst 13 projecten naar voren gehaald. Puur omdat zich kansen aandienen die we wilden benutten.

Samen

Een aantal projecten voeren we als gemeente zelfstandig uit. Met die projecten willen we vooral onze voorbeeldfunctie uitdragen. Maar voor de meeste projecten zoeken we de samenwerking op. In het voortgangsrapport kunt u zien dat we met vele mensen en organisaties in Meierijstad samen werken aan duurzaamheid. Dat past ook bij één van de belangrijkste uitgangspunten van de duurzaamheidsvisie: we doen het samen. En dat kan ook; er zit veel enthousiasme, energie en kennis in Meierijstad.

We wensen u veel leesplezier toe. We hopen dat u onze conclusie deelt: we zijn op weg op een route vol uitdagingen, in de richting van de goede eindbestemming!

Harry van Rooijen
Wethouder infrastructuur, duurzaamheid en winkelcentra

U kunt het voortgangsrapport als volgt lezen

- Per project schetsen we in het kort wat er in 2019 is gebeurd.
Ook is te zien aan welke ambitie het project bijdraagt en met wie we samenwerken.
- Per project is er ook een uitgebreide toelichting. Daarin rapporteren we uitgebreider over de voortgang.
- Wat we daadwerkelijk bereiken (bijv. % opgewekte energie) beschrijven we niet per project, maar per ambitie.
- In de matrix ziet u in één oogopslag welke projecten bijdragen aan welke ambities.

AMBITIES EN VOORTGANG

In dit rapport leest u over de vele projecten die we in 2019 uitvoerden of startten. Maar wat bereiken we daar nu mee? Zijn we op de goede weg? In deze paragraaf beschrijven we de behaalde resultaten.

WAT ZIJN ONZE DOELEN?

In de duurzaamheidsvisie hebben we onze doelen vastgesteld. Daarvoor hebben we als basis de 17 duurzaamheidsdoelen gebruikt van de Verenigde Naties. We dragen met onze duurzaamheidsvisie direct bij aan zes doelen:

Figuur 1: Onze 3 duurzaamheidsthema's, gekozen Global Goals en partnerschap

WAT ZIJN ONZE AMBITIES?

We hebben de doelen vertaald naar 12 ambities, die we kunnen monitoren.

Energiek en Verantwoord

1. In 2025 is 20% van het totale energieverbruik in Meierijstad duurzaam opgewekt
2. In 2030 is al het maatschappelijk vastgoed in Meierijstad voor zover mogelijk CO2-neutraal
3. In 2030 is in Meierijstad het energieverbruik bij bedrijven en in de gebouwde omgeving met 30% gereduceerd
4. In 2030 is bij de bedrijven in Meierijstad maatschappelijk verantwoord ondernemen de standaard

Circulair en schoon

5. In 2030 is de leefomgeving in Meierijstad vrij van zwerfafval
6. In 2050 bestaat in Meierijstad geen (rest)afval en verspilling meer. Alle materialen en gebouwen komen uit en keren terug in gezonde kringlopen
7. In 2050 is de mobiliteit in Meierijstad innovatief en schoon. Vervoersbewegingen zijn zonder emissies en vrij van fossiele brandstof
8. In 2050 is de bedrijvigheid in Meierijstad schoon en emissieloos

Klimaatbestendig en biodivers

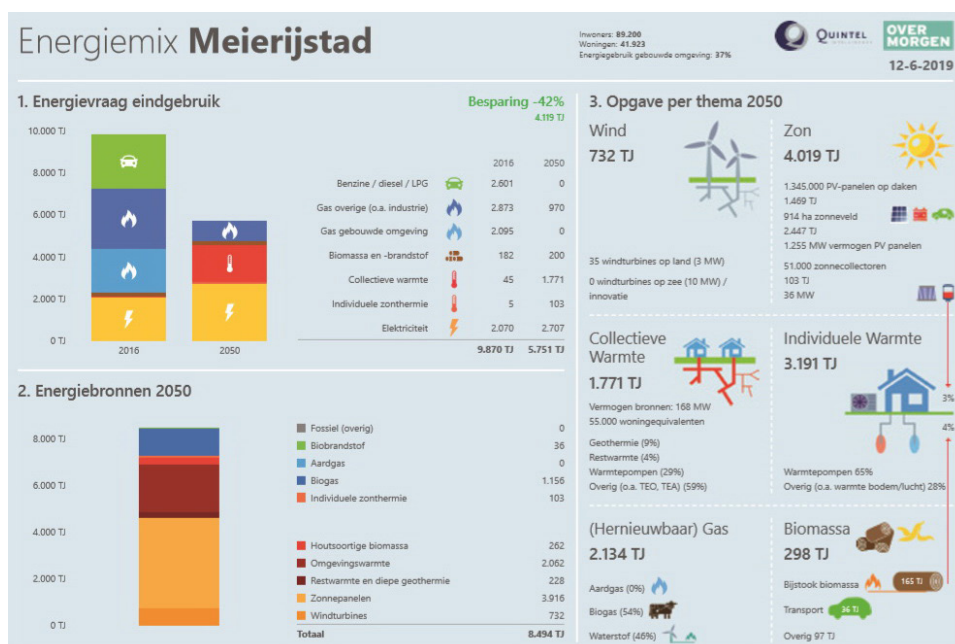
9. In 2030 is de groenindex van Meierijstad gestegen met 25% tot 0,5
10. In 2030 zorgen we dat bij alle activiteiten in Meierijstad de biodiversiteit per saldo minimaal gelijk blijft
11. In 2030 zorgen we dat bij alle activiteiten in Meierijstad de bodem- en waterkwaliteit per saldo minimaal gelijk blijft
12. In 2050 is Meierijstad volledig klimaatbestendig (klimaatadaptatie, verdroging en hittestress)

Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt 2025

In 2025 is 20% van het totale energieverbruik in Meierijstad duurzaam opgewekt

Uitwerking ambitie

In 2019 hebben we de ambitie om in 2050 energieneutraal te worden verder uitgewerkt, door het maken van een energiemix. Daarin staat welke duurzame bronnen we gaan gebruiken. De energiemix wordt toegelicht in hoofdstuk vier van het door de raad vastgestelde visiedocument "De toekomst van zon en wind in Meierijstad" ¹. De energiemix gaat uit van de huidige technieken en inzichten. We zitten in een transitie en er zullen nieuwe technieken en inzichten komen. We verwachten daarom dat we de energiemix diverse keren bijstellen tot 2050.

Figuur 1 - Energiemix Meierijstad (versie 12 juni 2019)

¹ De toekomst van zon en wind in Meierijstad - geamendeerd vastgesteld door de gemeenteraad van Meierijstad op 6 februari 2020.

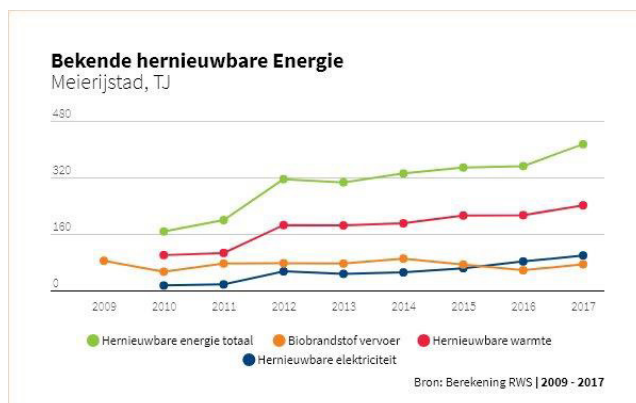
Monitoring

Om de voortgang te meten gebruiken we de gegevens uit de Klimaatmonitor. Het volledige rapport over hernieuwbare energie in Meierijstad is te downloaden op <https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/>

Kanttekening vooraf

In de Klimaatmonitor wordt gesproken van 'hernieuwbare energie'. In de klimaatmonitor is biomassa een hernieuwbare bron. Er is steeds meer discussie over de duurzaamheid van biomassa. Vooralsnog hanteren we de klimaatmonitor, waarin biomassa wél als hernieuwbare bron is meegenomen. We spreken daarom in deze paragraaf verder van 'hernieuwbare' energie, niet over 'duurzame' energie.

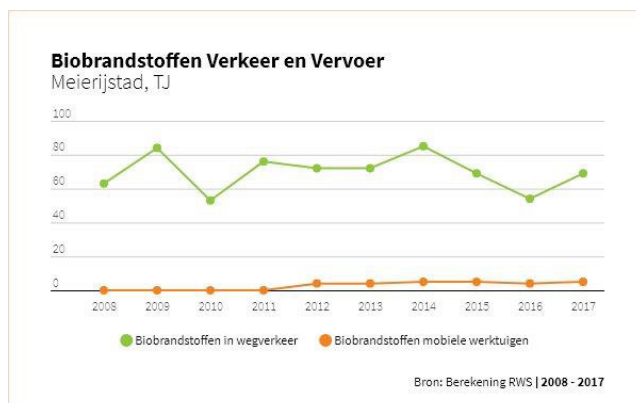
In 2017 lag het percentage hernieuwbare energie op 4,3% voor Meierijstad. Ofwel: van alle energie die we gebruiken in Meierijstad wekken we 4,3% duurzaam op. Ter vergelijking: in de regio Noordoost Brabant was in 2017 het percentage 6,3%, voor heel Nederland was het 7,0%. Dat betekent dat de opwekking van hernieuwbare energie nog flink moet groeien, willen we onze ambitie halen. In 2019 hebben we met verschillende projecten hiervoor de kaders neergezet. De daadwerkelijke groei moet nog komen. De komende jaren zal zich aftekenen hoe hard de hernieuwbare energie daadwerkelijk groeit, en hoeveel we kunnen besparen in ons verbruik.

Figuur 2 - Bekende hernieuwbare energie Meierijstad 2009-2017 in TeraJoule

Hernieuwbare energie bestaat in de Klimaatmonitor uit drie hoofdonderdelen: biobrandstof voor vervoer, hernieuwbare warmte en hernieuwbare elektriciteit. Als we deze onderdelen afzonderlijk bekijken, zien we het volgende:

1. Biobrandstof voor vervoer

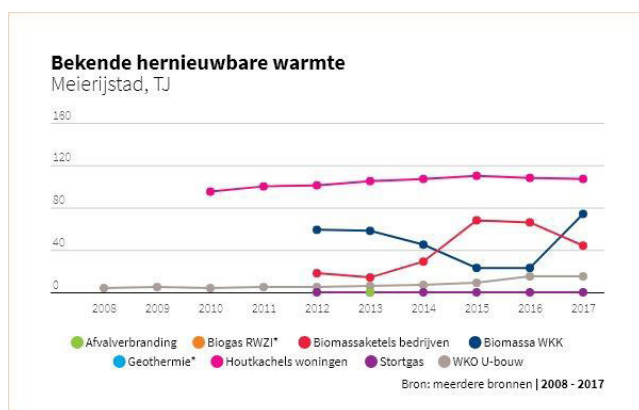

Figuur 3 - biobrandstoffen verkeer en vervoer Meierijstad 2008-2017 in TeraJoule

Onder hernieuwbare energie in verkeer en vervoer valt de bijmenging van biobrandstoffen, die gemaakt zijn van bijvoorbeeld plantaardige oliën. Deze brandstoffen worden in enkele procenten bijgemengd in voertuigbrandstof. Het gebruik ervan houdt dus gelijke tred met het gebruik van voertuigbrandstoffen.

- Project 21 richt zich op het verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark.
- Project 29 en 30 richten zich op duurzame mobiliteit in Meierijstad bij inwoners, passanten en werknemers. We richten ons in eerste instantie op het voorkomen van autoverplaatsingen. Daarmee zouden we volgens deze meetmethode het aandeel biobrandstof verkleinen, maar het totale brandstofverbruik wel terugdringen. Het verduurzamen van de brandstof is de laatste stap.

2. Hernieuwbare warmte

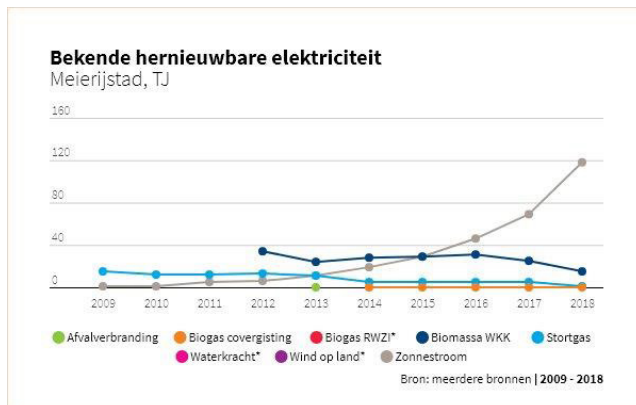

Figuur 4 - Bekende hernieuwbare warmte Meierijstad 2009-2017 in Terajoule

Het grootste gedeelte van de opgewekte hernieuwbare energie is warmte. Van die hernieuwbare warmte is het grootste deel van houtkachels in woningen. We zien een stijging in biomassa WKK (warmte-krachtkoppeling) en een daling in biomassaketels bij bedrijven.

- Project 7 uit het uitvoeringsprogramma stimuleert particuliere woningeigenaren om hun huis te verduurzamen. We informeren, stimuleren en lenen geld. Bijvoorbeeld om een duurzame warmtebron aan te schaffen. Ook landelijk is er een subsidieregeling voor pelletkachels, warmtepompen, biomassaketels en zonneboilers. Daar maakten 229 aanvragers uit Meierijstad in 2017 gebruik van.
- Project 10 gaat op lange termijn nog meer impact hebben op het percentage hernieuwbare warmte. We stellen in 2020 en 2021 namelijk de Transitievisie Warmte op. In die visie beschrijven hoe we het beste onze woningen kunnen verwarmen en koken zonder aardgas. Dat kunnen technieken zijn met elektriciteit, aardwarmte, warmte uit oppervlakte- of afvalwater, biomassa etc.

3. Hernieuwbare elektriciteit

Figuur 5 - Bekende hernieuwbare elektriciteit Meierijstad 2009-2018 in Terajoule

In totaal stijgt de hernieuwbare elektriciteit in onze gemeente hard. Ondanks dat de opgewekte elektriciteit uit biomassa daalt. Dit wordt compenseerd door een grote stijging in zonnestroom. De gemeente Meierijstad is daarin in 2018 koploper in onze regio. Van de opgewekte Terajoules met zon op dak in 2018 is 60% van bedrijven afkomstig en 40 van woningen.

Het gaat dan om zon op daken, aangezien er nog geen zonnevelden zijn vergund (m.u.v. zonnepark Korenstreep). In de klimaatmonitor telt zon op dak mee als opwekking van hernieuwbare energie. Binnen het klimaatakkoord (en dus ook de Regionale Energiestrategie) rekent de Rijksoverheid kleinschalige zonneprojecten mee als besparing, niet als opwekking. Vooralsnog hanteren we de Klimaatmonitor. Alle zon op dak rekenen we in dit rapport dus als opwekking van hernieuwbare energie.

In 2017 werd in totaal 99 TeraJoule aan duurzame elektriciteit opgewekt. In 2018 is dit al is gestegen naar 121 TJ.

Grote (bedrijfs)daken²

In Meierijstad zijn 1.245 daken met een oppervlakte groter dan 1.000 m². In totaal is het oppervlakte van die daken ruim 3,5 miljoen vierkante meter. Van die grote daken ligt in Meierijstad ca. 10% vol met zonnepanelen. In de regio Noordoost Brabant is dit gemiddeld 6%. Van alle zonnepanelen op grote daken in de regio, ligt momenteel (eind 2019) 30% in Meierijstad. Meierijstad scoort daarmee het beste in onze regio. Op provinciaal niveau zijn we de 7^e gemeente van de 62 en op landelijk niveau behaalt de gemeente een 43^e plek in de ranking.

Deze goede score is te danken aan de vele dakeigenaren die maatregelen hebben getroffen. In Meierijstad zijn er dat 129, een kwart van alle initiatieven in de hele regio Noordoost Brabant.

SDE subsidie

Uit de gegevens van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) blijkt dat er in Meierijstad de afgelopen vier jaar 261 zonnedaken en -velden zijn gerealiseerd met SDE-subsidie. Jaarlijks wordt daarmee 0,052 Terawattuur aan energie mee opgewekt. In dit cijfer zit overlap met het bovengenoemde dakoppervlak dat is benut. Er is echter veel meer subsidie aangevraagd. Ruim 300 aanvragers die subsidie krijgen, hebben hun zonnepanelen nog niet gelegd of aangesloten. Als deze initiatieven allemaal doorgaan, is er nog eens 0,13 Terawattuur die we kunnen opwekken. Om een idee te krijgen: gemiddeld wekt een zonnepaneel zo'n 250 kWh op per jaar. Het gaat dus om ruim 200.000 panelen die er al liggen, daar kunnen er nog ruim 500.000 bij komen.

² Bron: Enexis

- Project 2 draagt bij aan zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed.
- Project 7 en 8 dragen bij aan meer zonnepanelen op woningen in Meierijstad.
- Project 11 (visiedocument "De toekomst van zon en wind in Meierijstad") biedt ruimte aan initiatiefnemers om zonnenvelden te realiseren. De komende jaren kan het percentage opgewekte duurzame elektriciteit flink stijgen. Ook starten we met onderzoeken waar en hoe windmolens in Meierijstad passen.
- Binnen project 15 wordt met het bedrijfsleven samen gewerkt aan zon op bedrijfsdaken. Onderzocht wordt of we bedrijven met een SDE-beschikking hebben kunnen helpen om de zonnepanelen daadwerkelijk te leggen.
- Project 16 (Energieke Regio) stimuleert ondernemers om hun bedrijf te verduurzamen. Daar hoort ook het onderzoek naar zon op dak bij.

Welke projecten dragen bij

Hierboven is per onderdeel van hernieuwbare energie (biobrandstof voor vervoer, warmte en elektriciteit) genoemd welke projecten bijdragen.

De komende jaren zal ook project 5 (klimaatbegroting) gaan bijdragen aan meer hernieuwbare energie in Meierijstad.

Ambitie 2: Vastgoed CO2-neutraal in 2030

In 2030 is al het maatschappelijk vastgoed in Meierijstad voor zover mogelijk CO2-neutraal

Uitwerking ambitie

Nadat de duurzaamheidsvisie is vastgesteld, heeft uw raad eind 2018 ook de Kadernota Vastgoed vastgesteld. Daarin was ook de ambitie opgenomen om uiterlijk in 2030 het maatschappelijk vastgoed voor zover mogelijk CO2-neutraal te maken. Om dit ambitie waar te maken, zijn drie stappen geformuleerd:

1. Eerste verduurzamingsslag op natuurlijke momenten (via DMOP)
2. Zonnepanelen en zonnecollectoren
3. CO2-neutraal voor zover mogelijk

- Ad. 1) In het Duurzaam Meerjaren Onderhoudsprogramma (DMOP) is een serie bestaande en beproefde maatregelen opgenomen. Dat betekent dat bij regulier onderhoud en vervanging verduurzaming wordt toegepast. Hiervoor is nog onvoldoende structureel budget beschikbaar, mede door de bezuinigingen in 2019.
- Ad. 2) Voor het plaatsen van zonnepanelen is geen structureel budget opgenomen. Dit wordt als aparte kredieten aangevraagd bij de raad. Waar mogelijk worden zonnepanelen op de gemeentelijke daken gelegd.
- Ad. 3) Daarmee halen we echter nog niet de doelstelling om CO2-neutraal te worden in 2030. Hiervoor was aanvullend onderzoek nodig. Dit hebben we in 2019 uitgevoerd. Dat heeft geleid tot de 'Routekaart Gemeente Meierijstad CO2-neutraal'. Er komt in 2020 een routeplanner, die de gemeente begeleidt naar CO2-neutraal vastgoed in 2030. De bijbehorende doorrekening laten zien dat er naast de maatregelen die in het DMOP staan en de zonnepanelen, nog extra verduurzamingsmaatregelen nodig zijn. Bijvoorbeeld door isolatie van panden naar voren te halen in de planning. En uiteindelijk is compensatie nodig van het verbruik dat overblijft nadat alle maatregelen zijn genomen.

Monitoring

Met de routekaart en routeplanner hebben we ook meteen een monitoringinstrument in handen. Het verbruik wordt vanaf eind 2019 actief gemonitord.

Welke projecten dragen bij?

- Projecten 1 (duurzaam vastgoed) en 2 (zon op vastgoed) dragen bij aan het behalen van deze ambitie.
- Ook project 34 (groene daken) draagt bij aan de ambitie om het gemeentelijk vastgoed CO₂-neutraal te maken.

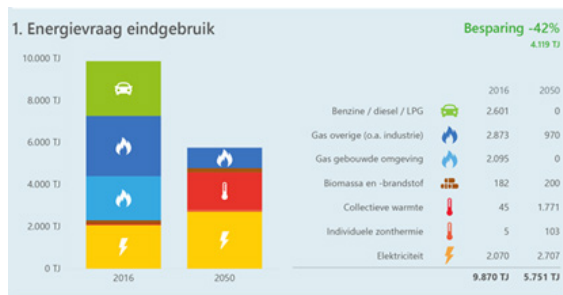
Ambitie 3: 30% minder energieverbruik gebouwen en bedrijven in 2030

In 2030 is in Meierijstad het energieverbruik bij bedrijven en in de gebouwde omgeving met 30% gereduceerd

Uitwerking ambitie

In paragraaf 1.3 is de energiemix genoemd en kort toegelicht. In die energiemix is ook een aanname gedaan voor besparing in Meierijstad. We nemen aan (met de kennis van nu) dat we 42% van ons energieverbruik kunnen besparen in 2050 ten opzichte van 2016. Dat betekent dat we 4.119 TeraJoule minder energie moeten gaan gebruiken.

De verwachting is dat de energievraag (behoefte) de komende jaren door verduurzaming ingrijpend gaat veranderen. Het verduurzamen van de energievoorziening begint met besparing door (verbeterde) isolatie en meer energie-efficiëntie. Bij mobiliteit gaan we uit van een verregaande elektrificatie: rijden op elektriciteit. Hierdoor is de behoefte aan benzine, diesel en LPG in 2050 volledig verdwenen. Daar staat een toename in elektriciteit tegenover. Deze toename komt voor een deel ook voor de inzet van elektriciteit voor warmte (bijvoorbeeld door de toepassing van een warmtepomp).

Figuur 6 - Energievraag eindgebruik (uit Energiemix)

Als we het energieverbruik in Meierijstad verder bekijken, zien we dit:

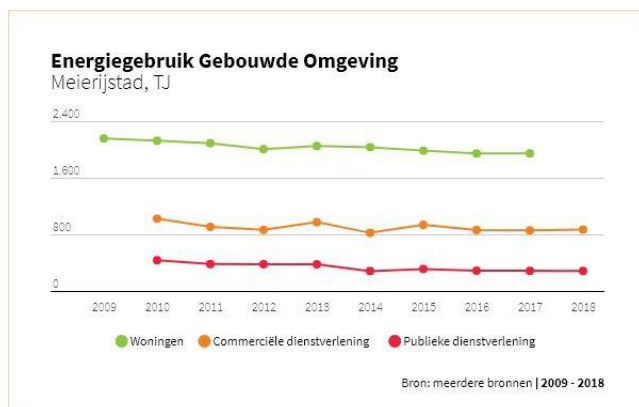
- De sector 'industrie, energie, afval en water' is de grootste energieverbruiker in Meierijstad met 36% van het totaal.
- De gebouwde omgeving volgt met 31% van het energieverbruik en de derde grote verbruiker is 'verkeer en vervoer' met 26%.
- De overige 7% is voor landbouw, bosbouw en visserij (4%) en het maken van hernieuwbare warmte (3%).

Als we kijken naar het soort energie dat wordt gebruikt, zien we dit:

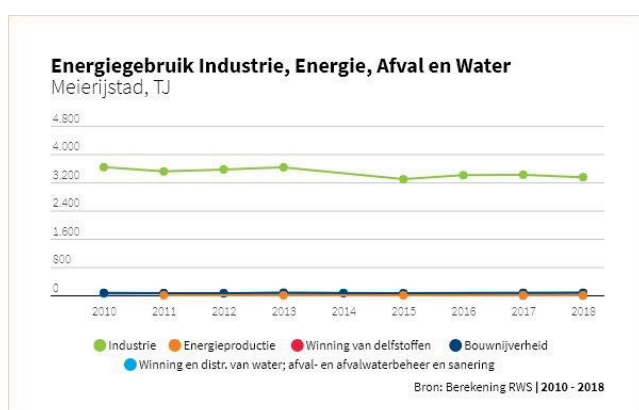
- Ruim de helft van ons energieverbruik in Meierijstad is warmte.
- De andere helft van het energieverbruik is elektriciteit (26%) en brandstof voor onze voertuigen (22%).

We richten ons binnen deze ambitie op besparing binnen de sectoren gebouwde omgeving en industrie, energie, afval en water.

Monitoring: hoe ver zijn we?

Figuur 7 - Energieverbruik Gebouwde Omgeving Meierijstad 2009-2018

Figuur 8 -Energieverbruik Industrie, Energie, Afval en Water Meierijstad 2010-2018

We zien dat het energieverbruik van de industrie en in de gebouwde omgeving de afgelopen jaren beide een licht dalende lijn laten zien.

Voor woningen in Meierijstad is het totale elektriciteitsverbruik sinds 2013 aan het dalen met gemiddeld 2% per jaar. Het gasverbruik is sinds 2009 ook aan het dalen, met gemiddeld 1% per jaar. Hierin is rekening gehouden met temperatuurverschillen.

Bedrijven en instellingen gebruiken steeds meer elektriciteit. We zien een stijging van gemiddeld 2% per jaar sinds 2010. Daarbij moet vermeld worden dat het bedrijfsleven ook bovengemiddeld veel elektriciteit opwekt met zon op dak. Dat wordt echter apart berekend en is in dit cijfer niet te zien. Het gasverbruik van bedrijven en instellingen is aan het dalen sinds 2010 met gemiddeld 2,5% per jaar.

Welke projecten dragen bij?

- Project 1 draagt bij aan energiebesparing in gemeentelijke gebouwen en ander maatschappelijk vastgoed.
- Project 7 en 8 richten zich op energiebesparing bij particuliere woningen en sociale huurwoningen. Deze inspanningen moeten de komende jaren een verdere daling laten zien van het gas- en elektriciteitsverbruik.
- Project 15 en 16 dragen bij aan energiebesparing in het bedrijfsleven.

De komende jaren zullen ook project 5 (klimaatbegroting), project 9 (energie neutrale gronduitgifte) bijdragen aan energiebesparing.

Ambitie 4: Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in 2030

In 2030 is bij de bedrijven in Meierijstad maatschappelijk verantwoord ondernemen de standaard

Uitwerking ambitie

Voor de uitwerking van deze ambitie is een definitie nodig van maatschappelijk verantwoord ondernemen. In de duurzaamheidsvisie worden al elementen benoemd van een duurzame bedrijfsvoering: energie, innovatie en eerlijke handel. De gemeente richt zich samen met het POM in eerste instantie op de energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit.

Monitoring hoe ver zijn we?

Om de voortgang te monitoren, richten we ons voor de voortgang in 2019 op twee indicatoren die aangeven hoeveel bedrijven bezig zijn met de energietransitie:

- Aantal bedrijven dat SDE-subsidie heeft aangevraagd en dus voornemen is om zonnepanelen op dak te plaatsen. De cijfers hiervan zijn benoemd bij ambitie 1.
- Aantal bedrijven dat deelneemt aan Energieke Regio Ondernemend Meierijstad (EROM)

In 2019 zijn ca. 25 adviezen gegeven of adviestrajecten doorlopen, over de informatieplicht energiebesparing of het plaatsen van zonnepanelen. Dit is minder dan vooraf beoogd. In samenwerking met het POM en de Rabobank werken we aan verbetering, met name door een aanbod te ontwikkelen dat beter aansluit bij de behoeften van het bedrijfsleven.

Het bedrijfsleven in Meierijstad doet meer aan verduurzaming dan alleen bovengenoemde activiteiten. Uit eigen beweging en met ondersteuning van andere partijen, zoals de Brabantse Ontwikkelmaatschappij (BOM), de provincie, en de Rijksoverheid met bijv. fiscale maatregelen en branche-afspraken. Omdat we daar momenteel geen compleet beeld van hebben, nemen we dat nog niet op in de voortgangsrapportage.

Welke projecten dragen bij?

Een aantal projecten draagt bij aan verduurzaming bij het bedrijfsleven. Daar zitten dubbelingen in met andere ambities, bijvoorbeeld als het gaat om energiebesparing en duurzame energieopwekking:

- Project 14 (fairtrade) richt zich op eerlijke handel en maatschappelijk verantwoord handelen door het bedrijfsleven.
- Project 15 (duurzaamheidsplatform) bevordert de samenwerking tussen POM, gemeente en later ook andere partijen. We delen kennis en maken afspraken over verduurzaming door het bedrijfsleven.
- Project 16 (Energieke Regio) ondersteunt ondernemers bij energiebesparing en energieopwekking in hun processen en panden.
- Met project 20 (duurzame bedrijfsvoering) werkt ook de gemeente aan maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- Project 30 (duurzaam vervoer werkgevers) draagt bij aan het verduurzamen van vervoersbewegingen door werknemers van Meierijstadse bedrijven.

Op termijn dragen ook project 17 (internationaal MVO), project 18 (handhaving bedrijven), project 23 (verspilling bedrijfsleven), project 27 (materialenbank bedrijven) en project 31 (ondernemersinnovatiefonds) bij aan maatschappelijk verantwoord ondernemen door het bedrijfsleven in Meierijstad.

Ambitie 5: Zwerfafvalvrij in 2030

In 2030 is de leefomgeving in Meierijstad vrij van zwerfafval

Uitwerking ambitie

De ambitie voor de lange termijn is al helder: in 2030 is er geen zwerfafval meer in Meierijstad. Via verschillende wegen werken we aan realisatie van deze ambitie. Alleen communiceren, of alleen opruimen is namelijk niet genoeg. De nieuwe aanpak vanaf 2020 zet in op opruimen, bewustwording (inclusief educatie), gedragsverandering, communicatie en samenwerking met inwoners en organisaties.

In de huidige afspraken met de aannemers die voor de gemeente de openbare ruimte onderhouden, nemen we resultaatverplichtingen op voor zwerfafval. Die eisen liggen nog niet op het niveau 'zwerfafvalvrij'. Dat zou gelijk staan aan overal een score A+.

Voor het verwijderen van zwerfvuil en veegvuil op verhardingen wordt kwaliteitsniveau B van de CROW gehanteerd. Op gazons en in beplantingen is dat niveau C. Uitzonderingen zijn de grote winkelcentra in Schijndel, Sint-Oedenrode en Veghel, daar wordt niveau A overal het uitgangspunt. Verder ruimen we zwerfvuil op zogenaamde hot spots in bermen met ruw gras.

Monitoring hoe ver zijn we?

Jaarlijks voeren we één of twee beeldkwaliteitsmetingen uit volgens de CROW-methodiek.

In het najaar van 2019 is in Meierijstad een meting uitgevoerd volgens de methodiek van het CROW. Ruim 200 plekken in onze gemeente zijn beoordeeld. Ze hebben een score gekregen van A+ (zeer schoon) tot D (zeer vuil). In 2019 zijn twee gebiedstypes gemeten: 'centrum' en 'woongebied'. Er zijn ook ruim 50 meetpunten in de categorie 'overig' geschaard. In totaal zijn er vijftien gebiedstypes, zoals bedrijventerreinen, OV-gebieden, recreatiegebieden en parkeerplaatsen.

Uit deze meting blijkt dat er gemiddeld een B wordt gescoord in Meierijstad. De woongebieden zijn schoner dan de centra, terwijl de ambitie daar hoger komt te liggen. De overige gebieden scoren lager: tussen een B en C. Meer informatie is nodig om goed te kunnen sturen op de verschillende doelgroepen die zich daar bevinden of passeren.

Welke projecten dragen bij?

Project 28 richt zich op het terugdringen van zwerfafval.

Ambitie 6: Geen afval en verspilling in 2050

In 2050 bestaat in Meierijstad geen (rest)afval en verspilling meer. Alle materialen en gebouwen komen uit en keren terug in gezonde kringlopen

Uitwerking ambitie

Deze ambitie is op onderdelen uitgewerkt:

- Voor huishoudelijk afval van inwoners hanteren we de doelstellingen van het programma VANG (Van Afval naar Grondstof): een scheidingspercentage van 75% = 100kg restafval per inwoner per jaar in 2020 en in 2025 een doelstelling van 30kg restafval per inwoner per jaar.

- Voor voedselverspilling maken we deel uit van de Stichting Samen tegen Voedselverspilling. Deze stichting streeft naar 50% minder voedselverspilling in 2030.

Daarmee hebben we nog niet de volledige ambitie uitgewerkt. Dat krijgt verder vorm als er meer projecten starten op gebied van afval, verspilling en circulair (ver)bouwen.

Monitoring hoe ver zijn we?

Tot er een landelijke monitor beschikbaar is, meten we de voortgang met losse CBS-indicatoren en eigen indicatoren. Voor 2019 kunnen we meten hoeveel huishoudelijk afval we ophaalden per inwoner. Zoals ook al beschreven bij project 19, is dit in 2019 sterk gedaald. Van 138 kg per persoon in 2018 naar 75 kg per persoon in 2019. De doelstelling van 81 kg restafval per persoon in 2019 is daarmee ruim behaald.

Andere meetinstrumenten worden nog ontwikkeld, als ook de ambities worden uitgewerkt.

Welke projecten dragen bij?

Aan de ambitie om afval en verspilling terug te dringen dragen deze projecten bij:

- Project 19 (grondstoffenplan)
- Project 22 (bewustwording verspilling)
- Project 25 (kringloopplatform)

Deze projecten zijn nog niet gestart en dragen later bij aan deze ambitie:

- Project 23 (verspilling bedrijfsleven)
- Project 26 (circulair bouwen)
- Project 27 (materialenbank bedrijven)

Ambitie 7: Duurzame en schone mobiliteit in 2050

In 2050 bestaat in Meierijstad geen (rest)afval en verspilling meer. Alle materialen en gebouwen komen uit en keren terug in gezonde kringlopen

Uitwerking ambitie

Deze ambitie wordt verder uitgewerkt in de duurzame mobiliteitsvisie.

Monitoring hoe ver zijn we?

Er zijn verschillende landelijke, openbare meetmethoden beschikbaar, die iets zeggen over duurzame mobiliteit. We hebben als Meierijstad nog geen keuze gemaakt, dat volgt na vaststelling van de mobiliteitsvisie.

Enkele opties om te monitoren zijn (daarin zitten dubbelingen, omdat de monitoringsystemen voor een aantal punten dezelfde openbare dataset gebruiken):

- De klimaatmonitor
 - o Energieverbruik verkeer en vervoer
 - o Aantal elektrische en waterstofvoertuigen
 - o Aantal laadpalen
 - o Aantal speedpedelecs
- CROW
 - o Vervoerswijze
 - o P+R & carpool
 - o Schone bussen
- Waarstaatjegemeente
 - o Deelauto's
 - o CO2-uitstoot autoverkeer
 - o Fietsstad
 - o Aantal verplaatsingen

Welke projecten dragen bij?

- Project 29 omvat de hele mobiliteitsvisie voor Meierijstad. Deze visie en de uitwerking daarvan moet de weg uitstippelen naar emissieloze mobiliteit in Meierijstad.

Verder zijn er projecten die zich richten op speciale doelgroepen.

- Project 21 richt zich op het wagenpark van de gemeentelijke organisatie.
- Project 24 richt zich op bewustwording en zal nauw verbonden zijn met de mobiliteitsvisie.
- Project 30 gaat over de aanpak van werkgevers in Meierijstad richting hun werknemers.

Ambitie 8: Schone bedrijven in 2050

In 2050 is de bedrijvigheid in Meierijstad schoon en emissieloos

Uitwerking ambitie

Deze ambitie richt zich op het bedrijfsleven. Daarmee geven we aan dat de bedrijvigheid in Meierijstad een belangrijke speler is in het behalen van de duurzaamheidsambities. Inhoudelijk zijn de ambities echter al op andere plekken genoemd en uitgewerkt:

- CO2-uitstoot is verwerkt in ambities 1 en 3. Dat gaat zowel over de gebouwen als over de (industriële) processen.
- Uitstoot door mobiliteit is verwerkt in ambitie 7.
- Circulariteit is verwerkt in ambitie 8 (o.a. materiaalgebruik en voedselverspilling).
- Uitstoot van schadelijke stoffen naar bodem en water zijn verwerkt in ambitie 11.

Monitoring hoe ver zijn we?

Voor CO2-uitstoot voert de gemeente in samenwerking met het POM en VNO-NCW een nulmeting uit. Om in kaart te brengen wat het aandeel van het bedrijfsleven is in de CO2-uitstoot van Meierijstad. Als deze meting gereed is, biedt die een basis voor verdere gesprekken.

Verder is de totale voortgang geschetst bij de hierboven genoemde ambities 1, 3, 7, 8 en 11.

Welke projecten dragen bij?

De projecten die op het bedrijfsleven zijn gericht zijn de volgende:

- Project 15 (duurzaamheidsplatform) richt zich op samenwerking met het POM en kennisuitwisseling tussen o.a. bedrijfsleven.
- Project 16 (Energieke Regio) ondersteunt bedrijven bij energiebesparing en -opwekking.
- Project 30 (duurzaam vervoer werkgevers) richt zich op de werknemers van de Meierijstadse bedrijven.

De komende jaren starten nog meer projecten die we in samenwerking met het bedrijfsleven uitvoeren:

- Project 17 (samen naar internationaal MVO) waarin duurzaam inkopen centraal staat.
- Project 18 (handhaving bedrijven) waarbinnen we eisen vanuit de Wet Milieubeheer en de Europese Energie Efficiency richtlijn nog beter controleren.
- Project 23 (verspilling bedrijfsleven), waarmee we binnen we het bedrijfsleven verspilling en afval voorkomen.
- Project 27 (materialenbank bedrijven) faciliteert een platform dat materialenstromen van bedrijven in Meierijstad in beeld brengt en tot samenwerking leidt.
- Project 31 (ondernemersinnovatiefonds) zal van karakter veranderen, maar wel met focus op het bedrijfsleven. Zie toelichting bij project 31.

Ambitie 9: 25% meer groen in 2030

In 2030 is de groenindex van Meierijstad gestegen met 25% tot 0,5

Uitwerking ambitie

Deze ambitie wordt uitgewerkt in diverse beleidsstukken. De ambitie om te vergroenen is een bouwsteen voor het bomenbeleidsplan en het beleid voor klimaatadaptatie.

Monitoring hoe ver zijn we?

In de duurzaamheidsvisie is de 'groenmonitor' als instrument genoemd om te monitoren. De ambitie is ook gestoeld op dit instrument. In de praktijk blijken er haken en ogen te zitten aan het gebruik van dit instrument. Zo is het bijvoorbeeld lastig om seizoensinvloeden zoals droogte of bladval uit te sluiten. We beraden ons op het juiste monitoringinstrument. Mogelijk wordt dit vorm gegeven binnen de nieuwe beleidsplannen voor bomen en klimaatadaptatie.

Welke projecten dragen bij?

Projecten 38 en 40 dragen bij aan het vergroenen van de buitenruimte van Meierijstad. Ook de projecten die bijdragen aan een klimaatbestendig Meierijstad en meer biodiversiteit leiden tot vergroening van deze gemeente, aangezien meer groen bijdraagt aan minder hittestress, betere waterberging en hogere biodiversiteit.

Project 34 is nog niet gestart en gaat ook bijdragen aan deze ambitie.

Ambitie 10: Goede biodiversiteit in 2030

In 2030 zorgen we dat bij alle activiteiten in Meierijstad de biodiversiteit per saldo minimaal gelijk blijft

Uitwerking ambitie

Hoewel er wel activiteiten plaatsvinden ter verbetering van de biodiversiteit, is de ambitie nog niet verder uitgewerkt.

Monitoring: hoe ver zijn we?

Het meten van de totale biodiversiteit gebeurt op hoger schaalniveau dan een afzonderlijke gemeente. Hoe het staat met de biodiversiteit in Meierijstad is daardoor lastig te zeggen.

Wereldwijd werd medio 2019 de noodklok geluid door een panel van de Verenigde Naties. Het panel concludeerde dat een miljoen soorten met uitsterven bedreigd worden de komende decennia.

In Nederland wordt biodiversiteit onder andere gemeten binnen het Compendium van de Leefomgeving van de Rijksoverheid. Diverse flora en fauna worden jarenlang onderzocht. Ook het Planbureau voor de Leefomgeving houdt zich bezig met biodiversiteit. Op basis van deze meetinstrumenten kunnen we wellicht in de toekomst ook conclusies trekken over de biodiversiteit specifiek voor Meierijstad. Op dit moment kunnen we dat nog niet.

Er zijn wel instrumenten, waarmee je kunt bepalen of je op tactisch en operationeel niveau bijdraagt aan een betere biodiversiteit. Deze worden nog niet toegepast in Meierijstad. De meeste projecten die bijdragen aan biodiversiteit moeten nog starten. Enkele voorbeelden:

- Om gebiedsontwikkeling of bouwprojecten te scoren is de 'Natuurpuntencalculator' van bedrijf Sweco beschikbaar. Dit is gebaseerd op de natuurpuntensystematiek van het Planbureau voor de Leefomgeving. Een gebied scoort punten op basis van kwaliteit (soortenrijkdom), weegfactor en oppervlakte.
- Voor de praktijk (bijvoorbeeld groenbeheer) is de 'Meetlat Biodiversiteit in de Praktijk', van opleidingsinstituut IPC Groene Ruimte beschikbaar. De meetlat bestaat uit een lijst vragen waarmee je een locatie punten toekent. Hoe vaker je 'ja' kunt invullen hoe hoger de totaalscore, hoe groter de biodiversiteit.

Welke projecten dragen bij?

Projecten 32 (groene daken), 33 (bijvriendelijk bermbeheer), 35 (zie en beleef water), 39 (natuurinclusieve landbouw) en 40 (natuuroases) dragen bij aan een verbeterde biodiversiteit in de bebouwde omgeving in het buitengebied. Project 34 (klimaatvriendelijke omgeving gebouwen gemeente) moet nog starten en zal ook bijdragen aan deze ambitie. Ook de projecten die bijdragen aan een klimaatbestendig Meierijstad en vergroening van deze gemeente dragen bij aan biodiversiteit.

Ambitie 11: Goede bodem- en waterkwaliteit in 2030

In 2030 zorgen we dat bij alle activiteiten in Meierijstad de bodem- en waterkwaliteit per saldo minimaal gelijk blijft

Uitwerking ambitie

Deze ambitie is nog niet uitgewerkt.

Monitoring: hoe ver zijn we?

In 2019 heeft de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) de bodemkwaliteitskaart uitgebracht door de regio Noordoost Brabant. Dat stuk bevat ook een grondwaterkwaliteitskaart voor Meierijstad. Deze is online te raadplegen: <http://www.bodemloket.odbn.nl/>.

Welke projecten dragen bij?

Projecten 35 (zie en beleef water), 39 (natuurinclusieve landbouw) en 40 (natuuroases) dragen bij aan betere bodem- en waterkwaliteit. Projecten 35 (zie en beleef water) richt zich met name op de beleving van water, maar een goede kwaliteit is daar onlosmakelijk mee verbonden. Project 39 zal vooral positieve invloed hebben op de bodemkwaliteit. Met de natuuroases in project 40 dragen we bij aan zowel beter bodem- en waterkwaliteit, als aan biodiversiteit en klimaatbestendigheid.

Ambitie 12: Klimaatbestendig in 2050

In 2050 is Meierijstad volledig klimaatbestendig (klimaatadaptatie, verdroging en hittestress)

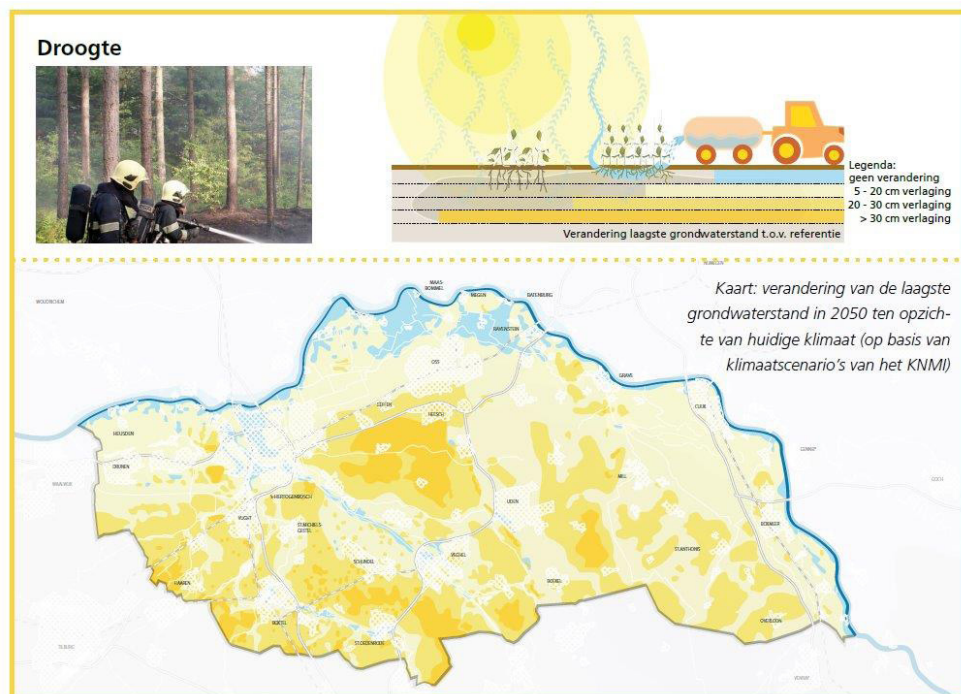
Uitwerking ambitie

We vertalen deze ambitie in diverse beleidsvelden. Klimaatbestendig worden moet vooral in het beleid rondom groen, bomen, water en riolering, landgebruik en buitengebied een prominente plek krijgen. Vervolgens moeten we ook de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte klimaatbestendig maken. En we stimuleren andere grondeigenaren om hetzelfde te doen. Hoe dat moet, is een gezamenlijke zoektocht. Alle overheden zijn hiermee bezig. In de regio Noordoost Brabant werken gemeenten, waterschappen, provincie en andere stakeholders samen aan klimaatadaptatie: zowel op beleidsniveau als operationeel.

Monitoring: hoe ver zijn we?

In het najaar van 2015 heeft het samenwerkingsverband Agrifood Capital met ondersteuning van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu een klimaatstresstest light laten uitvoeren. Zij hebben dat gedaan voor de regio Noordoost-Brabant. Er is geen volledige stresstest uitgevoerd, maar inzicht gegeven in de opgaven die op de partijen afkomen en een advies voor vervolg stappen. Zo zijn de kernen gevoelig voor hittestress, met name Veghel. Overstromingsgevaar (bij een dijkdoorbraak) is er niet in Meierijstad. Er is wel kans op wateroverlast in Sint-Oedenrode rondom de Dommel. Zonder actie gaat het grondwaterpeil flink zakken in de buitengebieden van Meierijstad, met droogte tot gevolg.

Deze stresstesten moeten dus nog verdiept worden, zodat we voor Meierijstad nauwkeuriger weten waar de risico's liggen. Welke wijken zijn bijvoorbeeld gevoelig voor hittestress? Of op welke landbouwgronden of natuurgebieden is verdroging een groot risico? Deze testen zijn nog niet afgerond. We hebben dus nog onvoldoende zicht op de nulsituatie. Daardoor kunnen we het effect van onze inspanningen pas vanaf 2021 gaan meten.

Figuur 9 - kaart uit Klimaatstresstest light regio Noordoost Brabant (2015)

Heel concreet kunnen we monitoren hoeveel inwoners hebben meegedaan aan de diverse acties in 2019. We hebben hiermee vooral bewustwording in gang gezet.

- Zo deden in totaal 300 inwoners van onze gemeente mee met de actie 'Operatie Steenbreek'. Zij ruilden een tegel in voor een plantje. Daarmee zijn 300 tuinen in onze gemeente biodiverser en groener geworden.
- De regentonactie (korting op aanschaf) was in 2019 ook succesvol. In 2018 werden er 189 regentonnen verkocht, in 2019 waren dat er 227.

Welke projecten dragen bij?

Projecten 32, 35, 36, 37, 38, 39 en 40 dragen bij aan een klimaatbestendig Meierijstad. Dat richt zich op verbeterde inrichting en gebruik van de buitenruimte: klimaat in ruimtelijke plannen (38), natuurinclusieve landbouw (39) en natuuroases (40). Maar we richten ons ook op bewustwording en gedragsverandering, met het beleefbaar maken van water (35), bewustwording rondom klimaatbestendigheid (36) en het stimuleren van actie door onze inwoners (37). Als gemeente vergroenen we onze daken (32) en op termijn ook de buitenruimte van het gemeentelijk vastgoed (34).

MATRIX AMBITIES - PROJECTEN

		Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt 2025	Ambitie 2: Vastgoed CO2-neutraal in 2030	Ambitie 3: 30% minder energieverbruik gebouwen en bedrijven in 2030	Ambitie 4: Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in 2030	Ambitie 5: Zwerfafvalvrij in 2030	Ambitie 6: Geen afval en verspilling in 2050	Ambitie 7: Duurzame en schone mobiliteit in 2050	Ambitie 8: Schone bedrijven in 2050	Ambitie 9: 25% meer groen in 2030	Ambitie 10: Goede biodiversiteit in 2030	Ambitie 11: Goede bodem- en waterkwaliteit in 2030	Ambitie 12: Klimaatbestendig in 2050
1	duurzaam vastgoed		x	x									
2	zon op vastgoed	x	x										
3	duurzaam inkopen				x								
4	integrale aanpak	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
5	klimaatbegroting	x		x									
6	bewustwording duurzaamheid	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
7	duurzame particuliere huizen	x		x									
8	duurzame huurwoningen	x		x									
9	energieneutrale gronduitgifte			x									
10	aardgasloze wijken	x		x									
11	wind en zon buitengebied	x											
12	regionale energiestrategie	x		x									
13	energie uit water	x											
14	fairtrade				x								
15	duurzaamheidsplatform	x		x	x				x				
16	energieke regio	x		x	x				x				
17	internationaal MVO				x				x				
18	handhaving bedrijven				x				x				
19	grondstoffenplan						x						
20	duurzame bedrijfsvoering				x								
21	duurzaam wagenpark	x						x					
22	bewustwording verspilling						x						
23	verspilling bedrijfsleven				x		x		x				
24	bewustwording duurzame mobiliteit							x					
25	Kringloopplatform						x						
26	Circulair bouwen						x						
27	Materialenbank bedrijven				x		x		x				
28	Zwerfafvalvrij					x							
29	Mobiliteitsvisie	x						x					
30	Duurzaam vervoer werkgevers	x			x			x	x				
31	Ondernemersinnovatiefonds				x				x				
32	Groene daken		x								x		x
33	Bijvriendelijk bermbeheer										x		
34	Klimaatvriendelijke omgeving gemeentegebouwen									x	x		x
35	Zie en beleef water											x	x
36	bewustwording klimaatbestendig												x
37	klimaatmaatregelen door inwoners												x
38	klimaat in ruimtelijke plannen									x			x
39	natuurinclusieve landbouw										x	x	x
40	natuuroases									x	x	x	x

1- DUURZAAM VASTGOED

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Gebouwen waar onderhoud of renovatie nodig is, maken we meteen duurzaam. Dat is eind 2018 afgesproken in de gemeenteraad. Er moet nog veel gebeuren. Dat willen we op een goede manier doen. Daarom hebben we in 2019 ook veel onderzoek gedaan en plannen gemaakt. We weten nu wat er precies moet gebeuren om in 2030 bijna geen CO2 meer uit te stoten met de gebouwen. Zo gaan we bijvoorbeeld in 2020 aan de slag met het gildegebouw in Schijndel en sporthal 't Ven in Veghel.

We helpen sportverenigingen met een eigen gebouw te verduurzamen. Zeven verenigingen hebben hun gebouw laten onderzoeken en advies gekregen over de beste aanpak.

BIJDRAGE AAN	Ambitie 2: Vastgoed CO2-neutraal in 2030 Ambitie 3: 30% minder energieverbruik gebouwen en bedrijven in 2030
SAMENWERKING MET	Gebruikers van de gebouwen
UITVOERING DOOR	Gemeente Meierijstad Stichting Stimular Sportservice Noord-Brabant

1- DUURZAAM VASTGOED

UITGEBREIDE TITEL

WE GAAN ZELF ONS (MAATSCHAPPELIJK) VASTGOED VERDUURZAMEN

WIJZIGING

n.v.t.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.v.t.

UITGEBREIDE TOELICHTING

In 2019 is vooral ingezet op het meten, onderzoeken en plannen maken. Deze gedegen voorbereiding is nodig om de komende jaren de juiste maatregelen te nemen in ons vastgoed. Een heleboel 'standaard' verduurzamingsmaatregelen zijn opgenomen in het Duurzaam Meerjaren Onderhoudsprogramma (DMOP). Bij elke renovatie of onderhoudsbeurt verbeteren we zo het gebouw al flink. Dat is nog niet voldoende om CO₂-neutraal te zijn in 2030. Daarvoor zijn aanvullende maatregelen nodig. Dit wordt verder toegelicht in het hoofdstuk 'ambitie en voortgang'.

Daarnaast hebben we de organisatie binnen de gemeente verbeterd, qua formatie en programmatuur. Daarmee kunnen we beter het verbruik in de gebouwen meten, en met die informatie sturen op ander gedrag door de gebruikers. Ook hebben we daarmee de mogelijkheid om in te zetten op verduurzamingsmaatregelen.

Concreet zijn in 2019 vooral zonnepanelen gelegd op het gemeentelijk vastgoed. Zie project 2. Bij sporthal De Dioscuren is nieuwe gevel- en dakisolatie aangebracht en zijn andere besparingsmaatregelen genomen. Het energieverbruik is maar liefst met 50% gedaald, het gasverbruik met 20%. Ook bij hockeyclub De Hopbel en tennisvereniging De Hopbel zijn dakbedekking en isolatie vervangen, ter voorbereiding op de plaatsing van zonnepanelen. Verder zijn er vooral voorbereidingen getroffen voor projecten die in 2020 worden uitgevoerd:

- Sporthal 't Ven: verduurzaming technische installaties(gasloos)
- Het gildegebouw in Schijndel: verduurzaming installaties en vervanging dak en isolatie
- Jongerencentrum Bizzi in Schijndel: verduurzaming installaties

Deze gebouwen zijn deels ook genoemd bij project 2. Het plaatsen van zonnepanelen is namelijk slim te combineren met verbetering van de (dak)isolatie. Dit om te voorkomen dat de panelen weer verwijderd moeten worden tijdens de levensduur. Bovendien is energiebesparing de eerste stap; alles wat je niet verbruikt hoeft je niet op te wekken.

In 2019 hebben we ook ingezet op verduurzaming van sportaccommodaties die niet in het bezit zijn van de gemeente. We hebben sportverenigingen een scan aangeboden, om te bekijken waar de beste mogelijkheden liggen om hun pand te verduurzamen. Momenteel zijn er zeven verenigingen die gebruik maken van de energiescan, uitgevoerd door Stichting Stimular. De meeste zijn al uitgevoerd en de verenigingen hebben hierop een rapport ontvangen. Volgend jaar gaat Sportservice Noord-Brabant (SSNB) de verenigingen die interesse hebben (kosteloos) begeleiden tot de realisatie van de actiepunten in het rapport.

2- ZON OP VASTGOED

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Op 11 gebouwen van de gemeente Meierijstad liggen al zonnepanelen. Bijvoorbeeld: het gemeentehuis, sporthallen De Dioscuren en De Bunders, zwembad De Neul en Mariëndael. In 2019 kwam daar de gemeentewerf in Schijndel bij. Daar opende Energiecoöperatie Meierijstad een tweede zonnepark met 220 panelen. De komende jaren komen er nog meer zonnepanelen bij op onze gebouwen. Ook sportclubs en andere verenigingen zijn bezig om zonnepanelen te leggen op het gebouw dat zij van de gemeente huren.

BIJDRAGE AAN

Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt 2025
Ambitie 2: Vastgoed CO2-neutraal in 2030

SAMENWERKING MET

Verenigingen en scholen
Energiecoöperatie Meierijstad

UITVOERING DOOR

Gemeente Meierijstad

2- ZON OP VASTGOED

UITGEBREIDE TITEL

ZONNEPANELEN OP GEMEENTELIJK VASTGOED

WIJZIGING

n.v.t.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE+) van de Rijksoverheid.

UITGEBREIDE TOELICHTING

We willen de gemeentelijke daken zoveel mogelijk voorzien van zonnepanelen. De praktische uitvoering daarvan is een zoektocht. Vaak zitten er meerdere gebruikers in een pand. De onderliggende afspraken over het bedienen van de installatie en het betalen van de facturen zijn niet overal hetzelfde. Dat vraagt om overleg en maatwerk.

In eerste instantie richten we ons op de grotere daken, waarvoor we subsidie van de Rijksoverheid kunnen krijgen (SDE+). De kredieten die we zelf daarvoor nodig hebben, zijn niet opgenomen in het Duurzaam Meerjaren Onderhoudsprogramma (DMOP) en moeten daarom apart worden aangevraagd bij de raad.

Inmiddels zijn 11 gemeentelijke daken voorzien van zonnepanelen, waaronder het gemeentehuis in Veghel, sporthallen De Dioscuren in Schijndel en De Bunders in Veghel, zwembad De Neul en Mariendaal, beide in Sint-Oedenrode.

In 2019 is een tweede dak van de gemeentewerf in Schijndel vol gelegd met zonnepanelen. Dit project is uitgevoerd door Energiecoöperatie Meierijstad, met medewerking van de gemeente. Net zoals bij het eerste project in 2016 zijn de panelen gefinancierd door inwoners van onze gemeente en wordt de opgewekte energie verkocht via een energieleverancier.

Ook zijn diverse sportclubs bezig om op eigen kosten zonnepanelen aan te leggen op accommodaties die in bezit zijn van de gemeente. Als gemeente halen we, indien nodig, de planning voor het vervangen van de dakbedekking en eventueel aanbrengen van extra isolatie naar voren. Dit om te voorkomen dat de panelen weer verwijderd moeten worden tijdens de levensduur. Bovendien is energiebesparing de eerste stap; alles wat je niet verbruikt hoeft je niet op te wekken. O.a. Tennisvereniging De Hopbel en Hockeyclub De Hopbel in Schijndel zijn hiermee bezig.

Voor 2020 is de installatie van zonnepanelen op drie panden gepland. Het gaat om ontmoetingscentrum Ter AA in Erp en twee multifunctionele accommodaties: De Magneet in Veghel en Het Klooster in Zijtaart. Ook voor 2020 staat op de planning de verduurzaming van sportzaal Het Ven in Veghel. Hiervoor werken we samen met basisschool Het Ven. Op langere termijn willen we zwembad de Molenhey in Schijndel en het politiebureau/brandweerkazerne invoorzien van zonnepanelen.

Bij deze projecten komen we in de praktijk ook een spanningsveld tegen. Volgens project 32 vergroenen we zoveel mogelijk onze daken, terwijl project 2 juist stuurt op zonnepanelen. Met de huidige techniek gaan een groen dak en zonnepanelen niet samen. Soms is de keuze makkelijk, omdat één van beide niet mogelijk is. Maar bij gebouwen waar dat wel kan, moet een weloverwogen keuze worden gemaakt. Het zal maatwerk zijn, waarbij de omgeving in ogenschouw wordt genomen. Is er een probleem met waterberging of hittestress, dan is een groen dak een betere oplossing dan zonnepanelen. Speelt dat niet, en zijn er kansen om samen energie op te wekken met bijvoorbeeld gebruikers van het gebouw en omwonenden, dan ligt een zonnedak meer voor de hand. De praktijkvoorbeelden uit 2019 dragen bij aan bewustwording en aan de samenwerking tussen verschillende disciplines.

3- DUURZAAM INKOPEN

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Bij alles wat de gemeente inkoopt, proberen we dat duurzaam te doen. De bomen en heesters die we planten bijvoorbeeld, zijn gekweekt met zo min mogelijk bestrijdingsmiddelen en kunstmest. We werken aan zuiniger openbare verlichting. Als er mensenwerk nodig is voor de gemeente, proberen we dit met mensen te doen, die wat moeilijker aan een baan komen. We gaan zoveel mogelijk elektrisch rijden met gemeenteauto's, en als dat niet kan, met zuinige motoren. De gereedschappen die de buitendienst gebruikt, worden steeds meer elektrisch aangedreven. En we werken aan de inkoop van duurzame stroom uit onze regio.

BIJDRAGE AAN	Ambitie 4: Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in 2030
SAMENWERKING MET	Marktpartijen
UITVOERING DOOR	Gemeente Meierijstad

3- DUURZAAM INKOPEN

UITGEBREIDE TITEL

OPSTELLEN DUURZAAM INKOOPBELEID

WIJZIGING

n.vt.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.vt.

UITGEBREIDE TOELICHTING

We stellen duurzaam inkoopbeleid op. In dat beleid moet in ieder geval staan dat we afval en verspilling zoveel mogelijk voorkomen, door bij inkoop al rekening te houden met de afvalfase van een product of werk. We moeten ook aandacht hebben voor de maakfase en gebruiksfase van wat we kopen.

Het inkoopproces van de gemeente Meierijstad is de afgelopen jaren professioneel ontwikkeld en ingevoerd. Duurzaamheid is een standaard onderwerp bij inkoopprocedures. Hoe duurzaamheid vervolgens inhoudelijk wordt meegenomen is soms nog een vraagstuk. Bij sommige onderwerpen liggen er duidelijk kansen, bij andere is het soms zoeken naar wat de markt kan bieden. Om van de ambities uit de duurzaamheidsvisie naar gerichte duurzame inkoop te komen, is aanvullend beleid nodig. Dat is nog niet gemaakt. Het doel is om daar in 2020 mee te starten en dit gefaseerd aan te pakken. Daarbij richten we ons niet ineens op het grote geheel, maar op sectoren waar het meeste winst valt te behalen. Bijvoorbeeld grond-, weg- en waterbouw.

In 2019 zijn al wel successen te melden. Bijvoorbeeld de gezamenlijke inkoop met Oss en Uden van duurzame bomen en heesters, gekweekt met minimaal gebruik van bestrijdingsmiddelen en kunstmest. De nieuwe bedrijfsauto's hebben waar mogelijk een elektrische motor en anders een zuinige motor. Ook bij gereedschap wordt zoveel mogelijk de overstap gemaakt naar elektrisch aangedreven materiaal.

In 2019 is ook gewerkt aan de inkoop van duurzame, regionaal opgewekte energie. Bedoeld voor het eigen verbruik van de gemeente, vooral voor gebouwen, openbare verlichting en rioolgemaal en -pompen. We denken deze aanbesteding in 2020 uit te voeren.

De gemeenteraad heeft het nieuwe beleidsplan voor openbare verlichting vastgesteld; dat moet leiden tot investeringen in duurzame en innovatieve verlichting in de nabije toekomst.

De traditionele lampen in de openbare verlichting en de verkeersregelinstallaties (VRI's) worden vanaf voorjaar 2020 vervangen door LED-verlichting. Ook gaan we slim energiemanagement toepassen: het op slimme wijze schakelen en dimmen van het lichtniveau. Dit moet leiden tot 20% energiereductie in 2021.

Op sociaal vlak behaalde de gemeente Meierijstad al in 2018 de hoogste trede op de Prestatieladder Socialer Ondernemen. De invloed die de gemeente Meierijstad via inkoop heeft op de arbeidsparticipatie van kwetsbare groepen, telt daarin mee.

4- INTEGRALE AANPAK

17 PARTNERSCHAP OM
DOELSTELLINGEN
TE BEREKEN

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Binnen de gemeente nemen we duurzaamheid serieus. Vaak nemen we besluiten waarbij we verschillende belangen afwegen. We wegen duurzaamheid altijd mee. Bijvoorbeeld bij het vaststellen van bestemmingsplannen. Ook bij het uitvoeren van onze taken staat duurzaamheid centraal. Denk bijvoorbeeld aan het beheer van onze plantsoenen en wegen. Daarnaast zijn we bezig met innovatie: we stellen ons de vragen of we iets beter of slimmer kunnen doen. En hebben we wel overal aan gedacht? Zo zijn we bezig met de voorbereiding van een nieuwe weg, die we zo duurzaam mogelijk ontwerpen.

BIJDRAGE AAN	Alle ambities
SAMENWERKING MET	Telos
UITVOERING DOOR	Gemeente Meierijstad

4. INTEGRALE AANPAK

UITGEBREIDE TITEL

OMSCHAKELLEN VAN SECTORALE NAAR INTEGRALE AANPAK

WIJZIGING

n.vt.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.vt.

UITGEBREIDE TOELICHTING

We willen duurzaamheidsvraagstukken nog integrale benaderen. Duurzaamheid moet een integraal onderdeel zijn van de organisatie, besluitvormingsprocessen en begroting.

Dit is 'werk in uitvoering'. Duurzaamheid is de afgelopen jaren veel meer in de schijnwerpers komen staan. Daardoor is het al meer tweede natuur geworden voor de verschillende disciplines om daarmee rekening te houden in hun vakgebied. Dat leidt vaak ook tot (de noodzaak tot) samenwerking met andere disciplines.

Deze interne samenwerking wordt gestimuleerd en ondersteund door de discipline 'duurzaamheid'. Een hulpmiddel is de duurzaamheidsscan van Telos (PPP-scan), die standaard wordt toegepast bij college- en raadsvoorstellen. De gebruiker wordt gestimuleerd om over alle duurzaamheidsaspecten van zijn voorstel na te denken.

5- KLIMAATBEGROTING

Geplande start in 2022

ENERGIEK EN VERANTWOORD

6-BEWUSTWORDING DUURZAAMHEID

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Er is veel aandacht geweest voor duurzaamheid in 2019. Daar werkten vele mensen en organisaties in Meierijstad aan mee. Denk aan de scholen, de energiecoöperatie, de woningcorporaties en ondernemers. Een paar activiteiten uit 2019:

- In september werden 5 duurzame helden in het zonnetje gezet door de gemeente (zie foto).
- Het hele jaar hebben we samen met de organisaties van 7 grote festivals in Meierijstad gewerkt aan het duurzamer maken van de evenementen.
- De kindergemeenteraad ging in 2019 over het klimaat. De deelnemers kwamen met creatieve oplossingen.

BIJDRAGE AAN

Bewustwording over alle ambities

SAMENWERKING MET

Organisatoren festivals (1 Ander Festival, 7th Sunday, Fabriek Magnifique, Paaspop, Pleinpop, Pop&Color en Rooi Vol Koren)
Scholen in Meierijstad
Energiecoöperatie Meierijstad

UITVOERING DOOR

Vele mensen

"Ik sta iedere ochtend op om te kijken hoe ik de wereld van morgen beter en mooier kan maken. Alleen kun je niks, samen ontwikkelen we voor morgen."

Rob van Kaathoven

6-BEWUSTWORDING DUURZAAMHEID

UITGEBREIDE TITEL

SAMEN BEWUST MAKEN (COMMUNICATIE)

WIJZIGING

n.vt.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.vt.

UITGEBREIDE TOELICHTING

Dit project is volledig ingestoken op bewustwording, vaak in combinatie met communicatie. Over alle andere projecten wordt ook gecommuniceerd, maar dan meer gericht op praktische informatie. Binnen dit project willen we de overkoepelende boodschap zenden, gericht op het goed achterlaten van onze leefomgeving voor de toekomstige generaties. Belangrijk binnen dit project is ook de boodschap dat de gemeente het niet alleen kan. We zoeken daarom partners om samen te communiceren over duurzaamheid. In 2019 is een goede start gemaakt met de bewustwording. In de komende jaren wordt nog meer gezocht naar samenwerking en samenhang.

In 2019 werd er geen landelijke Dag van de Duurzaamheid meer georganiseerd. We hebben de Global Goals dag op 25 september aangegrepen om een week lang aandacht te vragen voor duurzaamheid. Dit jaar hebben we een iets andere insteek gekozen dan voorgaande jaren: we hebben vijf duurzame helden in het zonnetje gezet.

Samen met de 7 grote festivals in Meierijstad (Paaspop, 7th Sunday, Fabriek Magnifique, 1 Ander Festival, Pleinpop, Pop & Colour en Rooi Vol Koren) zijn we dit jaar 3 keer bij elkaar gekomen. De organisaties gingen met elkaar in gesprek en leerden van elkaar over de verduurzaming van de festivals. Ook werd een workshop 'duurzaamheid en evenementen' gevolgd. Ook in 2020 ondersteunen we als gemeente deze samenwerking. Elk festival pakt een thema aan en na afloop van het festivalseizoen 2020 presenteren ze de resultaten hiervan aan elkaar.

In 2019 zijn we ook in gesprek gegaan met Kunstloc Brabant en de Kunststichting Meierijstad om te bekijken hoe we de kunsten en de energietransitie kunnen verbinden. Kunstenaars hebben verbeeldingskracht en kijken op een heel eigen wijze naar problemen en naar ons landschap. We bekijken of we in 2020 concreet ergens een project kunnen realiseren, waar deze beide werelden bij elkaar komen.

Drie andere projecten uit het uitvoeringsprogramma zijn ook gericht op bewustwording, maar zijn meer gericht op één van de thema's:

22. Bewustwording verspilling

24. Bewustwording duurzame mobiliteit

36. Bewustwording klimaatbestendig

Bij tal van projecten in het uitvoeringsprogramma zijn bewustwording, draagvlak en participatie belangrijk. Aandacht daarvoor is niet beperkt tot de hier genoemde projecten.

ENERGIEK EN VERANTWOORD

7- DUURZAME PARTICULIERE HUIZEN

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

In 2019 hebben we onze huizenbezitters op allerlei manieren geholpen bij het verduurzamen van hun huis.

- Voor vragen en (gesubsidieerd) advies kunnen inwoners terecht bij het Energieloket 'Brabant Woont Slim'. Ruim 600 keer werd het loket in 2019 geraadpleegd voor informatie of een advies.
- Inwoners kunnen eenvoudig hun huis isoleren door mee te doen met het project 'Meerijstad Isoleert'. In 2019 meldden zich al ruim 250 inwoners aan voor een schouw en offerte.
- We hebben 50.000 euro subsidie verleend voor het verduurzamen van 98 woningen.
- Sinds medio 2019 kunnen inwoners bij de gemeente geld lenen voor verduurzaming woningen. In 2019 is ruim 160.000 euro uitgeleend.
- Inwoners met een slimme meter kunnen hun verbruik bijhouden met MijnEnergieInzicht. Al ruim 2.000 huizen hebben een slimme meter. Enexis gaat in 2020 verder met de plaatsing.
- Tijdens de Nationale Duurzame Huizenroute hebben huizenbezitters inspiratie opgedaan bij 15 inwoners van Meerijstad die hun huis al verduurzaamd hebben.

BIJDRAGE AAN

Ambitie 3: 30% minder energieverbruik in gebouwen en bedrijven in 2030

SAMENWERKING MET

Omgevingsdienst Noordoost Brabant
Energiecoöperatie Meerijstad

UITVOERING DOOR

De Verbinding
Enpuls
Nationale Duurzame Huizenroute
SVn

"Spouwmuurisolatie en vloerisolatie zijn de beste manieren om uw huis duurzamer te maken. Doe mee met onze eerste grote campagne Meerijstad Isoleert, die we samen met de gemeente organiseren."

Energiecoöperatie Meerijstad over de isolatiecampagne Meerijstad Isoleert

7- DUURZAME PARTICULIERE HUIZEN

UITGEBREIDE TITEL

STIMULEREN VERDUURZAMING PARTICULIERE WONINGVOORRAAD

WIJZIGING

In de eerste versie van het uitvoeringsprogramma heette project 7 'oprichten lokaal/regionaal energieloket'. Project 8 heette 'In 2030 is onze woningvoorraad verduurzaamd'. In de praktijk bleek dat de verduurzaming van de woningvoorraad zich vooral splitst in koop- en huursector. Een energieloket is één onderdeel van het complete aanbod voor particuliere woningeigenaren.

Daarom is de focus binnen projecten 7 en 8 voortaan als volgt:

7. duurzame particuliere huizen (incl. energieloket)
8. duurzame huurwoningen

SUBSIDIE/COFINANCIERING

Enpuls (ontwikkelen en uitvoeren Buurkracht en Mijn Energie Inzicht)
Subsidie Ministerie van EZK (2020)

UITGEBREIDE TOELICHTING

De doelgroep particuliere woningeigenaren is heel divers. Het is een hele uitdaging om deze doelgroep goed te bedienen bij het helpen verduurzamen van hun huis. We merken in Meierijstad grote bereidheid bij inwoners om met hun woning aan de slag te gaan. Dat blijkt onder andere uit de enorme belangstelling voor de subsidieregeling, maar ook uit de vele informatie en adviesverzoeken die we krijgen.

We ondersteunen onze inwoners op deze manieren:

- Kennis en inspiratie: veel inwoners zijn op zoek naar advies, of goede ideeën. Voor informatie en voor persoonlijk advies kunnen ze terecht bij het energieloket Brabant Woont Slim. We deden ook voor het tweede jaar op rij mee aan de Duurzame Huizenroute. Dat biedt een laagdrempelige manier om eens bij een ander thuis te kijken, en in gesprek te raken over slimme praktische toepassingen. Verder kunnen huizenbezitters met een slimme meter hun verbruik monitoren met Mijn Energie Inzicht. De plaatselijke energiecoöperatie draagt ook bij aan kennis en inspiratie, met onder andere de energiekoffer.
- Financieel: 2019 was het tweede jaar waarin de subsidieregeling voor particuliere woningen geopend was. De animo was zo groot dat de beschikbare 50.000 euro in één dag was vergeven en met een loting verdeeld moest worden. We hebben de regeling geëvalueerd en besloten om een alternatief in het leven te roepen. Sinds april 2019 kunnen inwoners gebruik maken van een duurzaamheidslening. We beogen hiermee inwoners die zelf geen ruimte hebben voor een investering, te stimuleren om toch hun huis te verduurzamen. En met deze lening stimuleren we om eerst energie te besparen. De regeling mag namelijk niet alleen voor zonnepanelen gebruikt worden: we verlangen dat inwoners ook hun woning isoleren.
- Aan de slag: We beseffen dat veel huizenbezitters ondanks kennis, inspiratie en financiële middelen nog niet over gaan tot actie. De redenen daarvoor zijn voor iedereen anders. We proberen daarom op verschillende manieren de inwoner te helpen om aan de slag te gaan. Eind 2019 is de isolatiecampagne 'Meierijstad Isoleert' gestart, waarbij de huizenbezitters vooral worden ontzorgd. Op eigen initiatief hebben inwoners van Sint-Oedenrode een Buurkracht initiatief opgericht. Dat richt zich vooral op het 'samen doen' met de buurt. De gemeente breidt het pallet van ondersteuning verder uit in 2020. Daarvoor is een subsidie van 250.000 euro toegekend door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

ENERGIEK EN VERANTWOORD

8- DUURZAME HUURWONINGEN

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

De woningcorporaties in Meierijstad verduurzamen de huurwoningen in onze gemeente. Area legt bijvoorbeeld overal waar het kan zonnepanelen. De woningcorporaties maken afspraken met de gemeente hierover in de jaarlijkse prestatieafspraken. We willen in 2020 afspraken met elkaar maken voor de komende tien jaar in een duurzaamheidsakkoord.

BIJDRAGE AAN

Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt 2025
Ambitie 3: 30% minder energieverbruik in gebouwen en bedrijven in 2030

SAMENWERKING MET

UITVOERING DOOR

Woonmeij
Area
BrabantWonen
Huurdersverenigingen

"Als gemeente, corporaties en huurders zijn we maar een kleine spil in het grote geheel, maar we geven graag het goede voorbeeld. En alle kleine beetjes helpen. Samen werken we aan een duurzamere samenleving. In dit duurzaamheidsakkoord staat hoe we dit gezamenlijk gaan aanpakken."

Concept Duurzaamheidsakkoord gemeente Meierijstad en woningcorporaties

8- DUURZAME HUURWONINGEN

UITGEBREIDE TITEL

VERDUURZAMEN WONINGVOORRAAD WONINGBOUWCORPORATIES

WIJZIGING

In de eerste versie van het uitvoeringsprogramma heette project 7 'oprichten lokaal/regionaal energieloket'. Project 8 heette 'In 2030 is onze woningvoorraad verduurzaamd'. In de praktijk bleek dat de verduurzaming van de woningvoorraad zich vooral splitst in koop- en huursector. Een energieloket is één onderdeel van het complete aanbod voor particuliere woningeigenaren. Daarom is de focus binnen projecten 7 en 8 voortaan als volgt:

- 7. duurzame particuliere huizen (incl. energieloket)
- 8. duurzame huurwoningen

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.v.t.

UITGEBREIDE TOELICHTING

De woningbouwcorporaties vormen belangrijke samenwerkingspartners bij de verduurzaming van de woningvoorraad in Meerijstad. Samen zorgen we ervoor dat in 2050 alle wijken en buurten van Meerijstad duurzaam zijn.

Om dit te bewerkstelligen worden jaarlijks prestatieafspraken gemaakt tussen woningbouwcorporaties en de gemeente over duurzaamheid. De prestatieafspraken richten zich op de korte- en middellange termijn. Zij worden uitgevoerd door de themagroep verduurzaming, waarin gemeente en woningbouwcorporaties participeren. Huurdersverenigingen moeten instemmen met de prestatieafspraken.

De afspraken die voor 2019 zijn vastgesteld zijn deels behaald. Uit de evaluatie is gebleken dat er veel verschillende afspraken waren opgenomen voor 2019. Daarom is besloten om voor 2020 maar een beperkt aantal afspraken op te nemen, waardoor kwaliteit boven kwantiteit gaat.

In 2019 zijn we begonnen met het opstellen van een duurzaamheidsakkoord. Waar de prestatieafspraken zich richten op de korte- (1 jaar) en middellange termijn (5 jaar), wordt met het duurzaamheidsakkoord een stip op de horizon gecreëerd en worden afspraken vastgesteld voor de langere termijn (10 jaar). Het duurzaamheidsakkoord zal in 2020 worden vastgesteld.

In 2019 kregen we bezoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Hun jaarlijkse inspiratiedag werd in Meerijstad gehouden. In samenwerking met Area hebben we een aantal medewerkers rondgeleid in de Oranjewijk en de Don Bosco school in Veghel. Die laatste wordt getransformeerd naar duurzame woningen. We vertelden de mensen van BZK over de dilemma's en uitdagingen waar gemeente en woningcorporaties mee te maken krijgen bij het verduurzamen van huurwoningen.

ENERGIEK EN VERANTWOORD

9- ENERGIENEUTRALE GRONDUITGIFTE

Geplande start in 2020

10- AARDGASLOZE WIJKEN

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

In 2050 moeten alle wijken in Nederland, dus ook in Meierijstad van het aardgas af zijn. De komende jaren bedenken we samen met de inwoners hoe we dat gaan doen. We maken daarvoor de Transitievisie Warmte. In die visie staat hoe we dan onze huizen kunnen verwarmen en hoe we kunnen koken. En wanneer welke wijk van het aardgas af gaat, want we kunnen niet alle wijken tegelijk aanpassen. In 2019 heeft de gemeente zich voorbereid, zodat we in 2020 en 2021 met onze inwoners in gesprek kunnen.

BIJDRAGE AAN	Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt 2025 Ambitie 3: 30% minder energieverbruik gebouwen en bedrijven in 2030
SAMENWERKING MET	Woningcorporaties
UITVOERING DOOR	Gemeente Meierijstad

10- AARDGASLOZE WIJKEN

UITGEBREIDE TITEL

OPSTELLEN TRANSITIEVISIE WARMTE (TVW)

WIJZIGING

De oorspronkelijke titel was 'opstellen visie op warmtetransitie'. De formele titel die ook landelijk wordt gebruikt is 'Transitievise Warmte (TVW)', vandaar een kleine wijziging in de titel van dit project.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

Rijksoverheid (Leerprogramma Aardgasvrije Wijken)

UITGEBREIDE TOELICHTING

Gemeenten moeten conform het klimaatakkoord eind 2021 een Transitievise Warmte hebben vastgesteld. Deze visie bevat een realistisch tijdspad (planning) waarop welke wijken van het aardgas af gaan en een overzicht van de verschillende alternatieven voor aardgas per wijk. Voor de wijken die voor 2030 van het aardgas afgaan, worden wijkuitvoeringsplannen opgesteld met een definitieve keuze voor een alternatief voor aardgas.

Bij de vaststelling van de startnotitie van Regionale Energie Strategie (april 2019) werd aan de raad gecommuniceerd dat in het derde kwartaal van 2019 werd gestart met de Transitievise Warmte. De Rijksoverheid gaf echter kort daarna aan dat er ondersteuning zou komen voor gemeenten, waardoor bewust is gewacht met de start van het proces. Die ondersteuning bestaat uit het delen van kennis en het adviseren over het te doorlopen proces. Een belangrijk hulpmiddel is de 'Leidraad Transitievise Warmte' die op 30 oktober 2019 is uitgebracht. De 'Leidraad' geeft inzicht in de maatschappelijke kosten van de verschillende alternatieven per wijk. De 'Leidraad' is alleen een hulpmiddel en bevat geen advies voor de strategie die moet worden toegepast per wijk.

Door de bovenstaande ontwikkelingen stond 2019 in het teken van de voorbereidingen op het opstellen van de Transitievise Warmte. In het eerste kwartaal van 2020 starten we daadwerkelijk met het opstellen van de visie.

11- WIND EN ZON BUITENGEBIED

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

De gemeente heeft in 2019 een toekomstvisie gemaakt over zonneparken en windmolens in Meierijstad. In die visie staan onderzoeksgebieden voor windmolens. In de komende jaren onderzoeken we of windmolens op die plekken haalbaar zijn.

De visie gaat ook over zonneparken. We hebben energie van zonneparken namelijk nodig, maar willen die parken niet zomaar overal neerzetten. Iemand die een zonnepark wil ontwikkelen, moet zich houden aan de volgende voorwaarden:

1. Landschap is leidend: ons buitengebied is mooi en dat willen we graag zo houden. Dus een zonnepark kan niet overal en moet netjes in het landschap worden neergezet.
2. Meerwaarde is nodig: bijvoorbeeld ook natuurontwikkeling bij een zonnepark.
3. Participatie is vereist: omwonenden en andere belanghebbenden moeten weten wat er gebeurt en ook mee kunnen investeren.

BIJDRAGE AAN	Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt in 2025
SAMENWERKING MET	Klankbordgroep met betrokken bewoners en belangenorganisaties
UITVOERING DOOR	Gemeente Meierijstad

11- WIND EN ZON BUITENGEBIED

UITGEBREIDE TITEL

OPSTELLEN VISIE 'DE TOEKOMST VAN ZON EN WIND IN MEIERIJSTAD'

WIJZIGING

De oorspronkelijke titel van dit project was 'Opstellen visie grootschalige energieopwekking'. De inhoud is niet gewijzigd, maar de titel is aangepast naar de naam van het stuk dat ter besluitvorming aan de raad is voorgelegd.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.v.t.

UITGEBREIDE TOELICHTING

In 2019 heeft de gemeente Meierijstad in samenwerking met een klankbordgroep een toekomstvisie opgesteld voor zon en wind in Meierijstad. Deze visie is nauw verbonden met de duurzaamheidsvisie. Daarin heeft de gemeente immers bepaald dat zij CO₂-neutraal wil zijn in 2050. Daarvoor is, naast zon op dak, ook de opwekking van duurzame energie nodig door zonneparken en windmolens. Het rapport 'De toekomst van zon en wind in Meierijstad' is in februari 2020 door de raad vastgesteld. De toekomstvisie is onderdeel van het project 'Vitaal Buitengebied'.

Het doel van de toekomstvisie voor zon en wind is tweeledig:

- Een afwegingskader voor de ontwikkeling en exploitatie van zonneparken.
- Globale verkenning naar onderzoeksgebieden voor windmolens

De globale verkenning naar zoekgebieden is gedaan door te kijken naar harde belemmeringen en algemene ordeningsprincipes.

De klankbordgroep is zorgvuldig samengesteld, om alle belangen te betrekken in de besluitvorming. Zo zaten natuur- en milieuorganisaties, waterschappen, vertegenwoordigers van de boeren, dorps- en wijkraden, ondernemers en de energiecoöperatie samen aan tafel.

Twee initiatieven met zonne-energie hebben al doorgang gevonden in de gemeente Meierijstad. De eerste is zonnepark Korenstreep in Mariaheide. De tweede is een proef met zonnepanelen als teelt-ondersteunende voorziening in Olland.

Voor vier windmolens langs de A50 zijn de voorbereidingen ver gevorderd.

12- REGIONALE ENERGIESTRATEGIE

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Meierijstad werkt binnen de regio Noordoost Brabant aan een Regionale Energiestrategie (RES). De RES is een document dat we moeten maken, net als alle andere regio's in het land. Daarin staat hoeveel duurzame elektriciteit we in onze regio kunnen opwekken, vooral via zonnenvelden en windmolens. Ook staat in de RES hoeveel CO2 we besparen door onze huizen duurzaam te verwarmen. En de RES gaat over het opslaan en transporteren van de opgewekte energie. In de RES staan ook de afspraken over de regionale samenwerking tot 2030.

In 2019 hebben we samen met de andere gemeenten in onze regio hard gewerkt aan deze RES. Het eerste concept is bijna klaar; in 2020 besluiten alle gemeenteraden in onze regio daarover.

BIJDRAGE AAN	Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt in 2025 Ambitie 3: 30% minder energieverbruik gebouwen en bedrijven in 2030
SAMENWERKING MET	Gemeenten in Noord Oost Brabant
UITVOERING DOOR	Projectgroep RES

12- REGIONALE ENERGIESTRATEGIE

UITGEBREIDE TITEL

REGIONALE ENERGIESTRATEGIE

WIJZIGING

De oorspronkelijke titel van dit project was Energie- en warmtetransitie in REKS. Inmiddels is de benaming van het regionale traject gewijzigd in 'Regionale Energiestrategie'. De 'K' van klimaat is eruit gehaald. Klimaatadaptatie volgt een aparte aanpak, waarvoor ook regionaal wordt samengewerkt. De warmtetransitie is wel onderdeel van de Regionale Energiestrategie, maar moet vooral zijn beslag krijgen via een lokaal gerichte Transitievisie Warmte (TVW) die wordt behandeld in project 10.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

Rijksoverheid en Provincie Noord-Brabant

UITGEBREIDE TOELICHTING

Er is in 2019 gewerkt aan de Regionale Energie Strategie. De RES is een document dat we moeten maken, net als alle andere regio's in het land. Daarin staat hoeveel duurzame elektriciteit we in onze regio kunnen opwekken, vooral via zonnenvelden en windmolens. Ook staat in de RES hoeveel CO₂ we besparen door onze huizen duurzaam te verwarmen. En de RES gaat over het opslaan en transporteren van de opgewekte energie. In de RES staan ook de afspraken over de regionale samenwerking tot 2030.

De gemeente Meierijstad heeft meegewerkt aan de RES, door bestuurlijke deelname aan de stuurgroep en ambtelijke inzet in de projectgroep van de RES.

De RES gaat onder andere over een landelijk opgelegde doelstelling om 35 TWh op te wekken in Nederland in 2030. Hiervoor zijn op dit moment 30 energieregio's aan het werk om een bod in te dienen wat op moet tellen tot deze totaalopgave in 2030.

In de RES van regio Noordoost Brabant kiezen we ervoor om elke gemeente zelf verantwoordelijk te maken voor het eigen energieverbruik. De RES biedt handvatten die elke gemeente kan gebruiken in haar beleid. Op regionaal niveau stemmen we af met andere gemeenten, over de projecten die elke gemeente uitvoert. Ook leren we van elkaar en signaleren we meekoppelkansen.

Door het uitstellen van het tekenen van het klimaatakkoord is de planning van het behandelen van de concept RES door de gemeenteraden in de regio, opgeschoven. Deze staat nu voor mei/juni 2020 op de agenda zodat eind juni het regionale concept bod ingediend kan worden.

De definitieve eerste RES wordt vervolgens in 2021 door de gemeenteraden vastgesteld en wordt vervolgens 2 jaarlijks geëvalueerd en aangepast. Graag hier een tekst gericht op de raad, waarin relevante details en dilemma's ook vermeld worden.

13- ENERGIE UIT WATER

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Energie kunnen we opwekken met windmolens en zonnepanelen. Maar we zoeken ook naar andere technieken. Energie uit water bijvoorbeeld. We kunnen warmte halen uit ons rioolwater, of uit oppervlaktewater. En met waterkracht kunnen we elektriciteit opwekken. In 2019 hebben we vooral kennis opgedaan, om deze in de praktijk te kunnen toepassen. De waterschappen zijn hier ook mee bezig.

BIJDRAGE AAN	Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt 2025
SAMENWERKING MET	Waterschap Aa en Maas Waterschap de Dommel
UITVOERING DOOR	Gemeente Meierijstad

13- ENERGIE UIT WATER

UITGEBREIDE TITEL

ONDERZOEKEN ENERGIE UIT WATER

WIJZIGING

De oorspronkelijke titel van dit project was 'onderzoek riothermie'. Dat wil zeggen: energie (warmte) uit afvalwater. Er zijn echter nog meer mogelijkheden om energie uit water te halen. Bijvoorbeeld waterkracht (elektriciteit) en warmte uit oppervlaktewater of drinkwater. Daarom is de titel van dit project iets breder gemaakt, om alle technieken eronder te laten vallen.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

Rijksbijdrage i.k.v. Transitievisie Warmte

UITGEBREIDE TOELICHTING

Dit project staat pas gepland vanaf 2021. We zien echter dat het onderzoeken van allerlei technieken kan helpen bij het opstellen van de Transitievisie Warmte, waarvoor we in 2019 de voorbereidingen zijn gestart.

We hebben daarom al in 2019 kennis vergaard over alternatieve vormen van warmtebronnen vanuit water. Een onderzoek hiernaar is nu in afronding en wordt meegenomen als bouwsteen bij de op te stellen Transitievisie Warmte (project 10).

Wanneer er op projectniveau grote kansen zijn op het gebied van warmte- en elektriciteitsopwekking uit water dan worden deze reeds ingepast daar waar mogelijk.

Waterschap Aa en Maas heeft in 2019 de Green Deal Aquathermie ondertekend. Samen met andere organisaties brengt het waterschap de komende jaren de mogelijkheden in kaart om met thermische energie uit oppervlaktewater, afvalwater en drinkwater gebouwen te verwarmen of te koelen. Ook Waterschap De Dommel onderzoekt deze technieken.

14- FAIRTRADE

12 VERANTWOORDE
CONSUMPTIE
EN PRODUCTIE

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Sinds 2018 is Meerijstad een fairtrade gemeente. Dat betekent dat we in onze gemeente veel aandacht hebben voor eerlijke producten. Veel ondernemers werken aan verantwoord ondernemen. De Stichting Fairtrade Gemeente Meerijstad ondernam in 2019 vele activiteiten om eerlijke handel aandacht te geven. Zoals het uitreiken van fairtrade-schildjes aan winkels en horeca die eerlijke producten verkopen. De gemeente schenkt zelf eerlijke koffie en thee en verkoopt eerlijke producten in het bedrijfsrestaurant.

BIJDRAGE AAN	Ambitie 4: Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in 2030
SAMENWERKING MET	Bedrijven in Meerijstad
UITVOERING DOOR	Stichting Fairtrade Gemeente Meerijstad

"Heel fijn dat er steeds meer bedrijven en organisaties kiezen voor fairtrade producten."

Stichting Fairtrade Gemeente Meerijstad tijdens het uitreiken van fairtradeschildjes in de fairtradeweek oktober 2019.

14- FAIRTRADE

UITGEBREIDE TITEL

MEER AANDACHT FAIRTRADE

WIJZIGING

Oorspronkelijk bevatte de titel ook het woord 'actief'. Het actief aandacht besteden aan fairtrade ligt echter bij de lokale Stichting Fairtrade Gemeente Meierijstad. De gemeente ondersteunt de stichting daarin en geeft zelf het goede voorbeeld.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.vt.

UITGEBREIDE TOELICHTING

Eind 2018 ontving de gemeente Meierijstad het predicaat 'Fairtrade Gemeente'. Dat is gelukt dankzij de vrijwillige en onbezoldigde inspanningen van de lokale stichting. In 2019 zijn de bordjes opgehangen bij de toegangswegen van onze gemeente, om de bezoekers erop te wijzen dat we een fairtrade gemeente zijn.

De lokale stichting heeft in 2019 haar werk voortgezet en op gezette tijden de aandacht gevestigd op eerlijke producten. Vele ondernemers in Meierijstad ontvingen een fairtrade- of MVO-schildje. Ook werd weer het kookprogramma SMEK (Smullen met Eerlijke Kost) uitgezonden. De stichting heeft subsidie ontvangen van de gemeente Meierijstad voor het organiseren van deze activiteiten. Een deel van de subsidie is bedoeld voor onderzoek en thematische activiteiten, gericht op toename van (ver)koop van eerlijke en duurzame producten in Meierijstad. Een voorbeeld daarvan is eerlijke (bedrijfs)kleding.

De gemeente heeft in 2019 ook voor het bestuurscentrum in Sint-Oedenrode de overstap gemaakt naar fairtrade koffie. In het bedrijfsrestaurant in Veghel zijn diverse eerlijke en verantwoorde producten te koop. Dit is tijdens de twee fairtradeweken in mei en oktober extra onder de aandacht gebracht bij de werknemers van de gemeente.

15- DUURZAAMHEIDSPATFORM

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Samenwerken is erg belangrijk bij duurzaamheid. De gemeente kan de hoge ambities niet alleen waarmaken. In 2019 zijn we nog meer gaan samenwerken met de bedrijven in deze gemeente. We hebben goed onderzocht hoeveel CO2 de bedrijven in Meierijstad uitstoten. Dat is veel, en er moet dus ook veel bespaard worden. In 2020 gaan we samen hiermee verder, want alle bedrijven moeten hiermee aan de slag. In Meierijstad zijn al veel goede voorbeelden van bedrijven die besparen of duurzame energie opwekken.

BIJDRAGE AAN

Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt 2025
 Ambitie 3: 30% minder energieverbruik gebouwen en bedrijven in 2030
 Ambitie 4: Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in 2030
 Ambitie 8: Schone bedrijven in 2050

SAMENWERKING MET

UITVOERING DOOR

Gemeente Meierijstad
 Platform Ondernemend Meierijstad (POM)
 VNO-NCW

15- DUURZAAMHEIDSPLATFORM

UITGEBREIDE TITEL

NAAR EEN BREED DUURZAAMHEIDSPLATFORM

WIJZIGING

n.v.t.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

Platform Ondernemend Meierijstad (POM)

UITGEBREIDE TOELICHTING

Binnen dit project richten we een platform op samen met het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en inwoners. Het doel is kennisuitwisseling, met energie (energiebesparing en verduurzaming van de energievraag) als belangrijk thema. Andere thema's krijgen ook een plek binnen het platform. De start stond gepland in het jaar 2020.

In 2019 is al een start gemaakt met de samenwerking tussen gemeente Meierijstad en het bedrijfsleven. In samenwerking met POM is een onderzoek uitgevoerd naar de CO₂-uitstoot door de gemeente Meierijstad en specifiek van het bedrijfsleven, om helder te krijgen hoe de opgave van de bedrijven eruit ziet binnen de energietransitie. Deze is bovengemiddeld groot, omdat Meierijstad relatief veel industrie heeft.

Het doel is om de bedrijven in de gemeente Meierijstad ertoe te bewegen om hun aandeel in de energietransitie te nemen, en binnen hun bedrijf te besparen en energie op te wekken. De gemeente en POM gaan in 2020 samen optrekken in het stimuleren en ondersteunen van de bedrijven. Een aantal koplopers binnen de gemeente kunnen als inspiratie en voorbeeld dienen.

16- ENERGIEKE REGIO

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Niet elke ondernemer weet waar hij moet beginnen met verduurzamen. Daarom helpen we ondernemers daarbij. Dat doen we samen met de Rabobank en het Platform Ondernemend Meierijstad (POM). We hebben ons aangesloten bij de stichting Energieke Regio. De Energieke Regio Ondernemend Meierijstad (EROM) ondersteunt ondernemers. EROM organiseert informatiebijeenkomsten en geeft advies op maat over bijvoorbeeld energiebesparing. In 2019 hebben 20 ondernemers advies gekregen, over bijvoorbeeld zonnepanelen op hun bedrijfspand.

BIJDRAGE AAN

Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt 2025
 Ambitie 3: 30% minder energieverbruik gebouwen en bedrijven in 2030
 Ambitie 4: Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in 2030
 Ambitie 8: Schone bedrijven in 2050

SAMENWERKING MET

Platform Ondernemend Meierijstad (POM)
 Rabobank Hart van de Meerij
 Rabobank Uden Veghel

UITVOERING DOOR

Stichting Energieke Regio

16- ENERGIEKE REGIO

UITGEBREIDE TITEL ENERGIEKE REGIO AAN DE SLAG
WIJZIGING n.v.t.
SUBSIDIE/COFINANCIERING POM, Rabobank Hart van de Meerij, Rabobank Uden Veghel
UITGEBREIDE TOELICHTING De Energieke Regio Ondernemend Meerijstad (EROM) helpt ondernemers in Meerijstad met het verduurzamen van de eigen gebouwen. In 2019 zijn er zes informatiebijeenkomsten gehouden. 128 bedrijven waren aanwezig bij een bijeenkomst en rondgang op bedrijventerrein Duin. Concreet hebben circa 20 bedrijven advies ingewonnen bij EROM in 2019. Deze adviezen gingen over zonnepanelen, de informatieplicht energie, subsidie of een advies op maat.

17- INTERNATIONAAL MVO

Geplande start in 2021

ENERGIEK EN VERANTWOORD

18- HANDHAVING BEDRIJVEN

Geplande start in 2020.

19-GRONDSTOFFENPLAN

12 VERANTWOORDE
CONSUMPTIE
EN PRODUCTIE

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Vanaf 2019 heeft de gemeente Meierijstad een nieuw grondstoffenbeleid. De invoering ging gepaard met ongemakken. Maar de resultaten zijn boven verwachting. Het doel is om het aantal kg afval per persoon per jaar terug te brengen naar 30 kg. En het afval dat ontstaat te hergebruiken. Hoe minder restafval we verbranden, hoe minder CO₂-uitstoot en hoe minder nieuwe materialen we nodig hebben. Voor 2018 was het aantal kg afval per persoon per jaar nog 138. Het doel voor 2019 was om dit terug te brengen naar 81 kilogram per inwoner. Dat is ruimschoots gehaald: onze inwoners scheidden hun afval zo goed, dat er in 2019 nog maar 75 kg restafval per persoon werd opgehaald.

BIJDRAGE AAN	Ambitie 6: Geen afval en verspilling in 2050
SAMENWERKING MET	Inwoners
UITVOERING DOOR	Gemeente Meierijstad

"In nog geen jaar tijd hebben we met elkaar echt een enorme klapper gemaakt. Ik heb groot vertrouwen in de toekomst, dat we met onze inwoners die opgave voor 2025 óók kunnen gaan halen".

Wethouder Harry van Rooijen over het terugdringen van restafval naar 75 kilogram per persoon

19-GRONDSTOFFENPLAN

UITGEBREIDE TITEL

ACTIEPLAN VAN AFVAL NAAR GRONDSTOF

WIJZIGING

De titel van dit project is niet gewijzigd, maar de inhoud wel. Het project was in eerste instantie gericht op de gemeentelijke organisatie. Er bleek echter overlap te zijn met project 20. En de gemeentebrede aanpak van afval naar grondstof had juist geen plek gekregen in het uitvoeringsprogramma. Daarom is dit project gesynchroniseerd met het grondstoffenbeleid van de gemeente.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.v.t.

UITGEBREIDE TOELICHTING

De ambitie van gemeente Meierijstad is gebaseerd op het VANG principe (Van Afval naar Grondstof). Gemeente Meierijstad streeft naar het minimaal behalen van de VANG doelstellingen; scheidingspercentage van 75% = 100kg restafval per inwoner per jaar in 2020 en in 2025 een doelstelling van 30kg restafval per inwoner per jaar.

De raad heeft het grondstoffenbeleidsplan vastgesteld, waarmee deze doelen behaald moeten worden. Een belangrijke aanpassing voor inwoners was de inzamelfrequentie. De restafval container wordt nog maar eens in de vier weken leeg gemaakt. En de GFT container wordt voortaan gratis leeg gemaakt. In 2019 is veel aandacht geweest voor de opstartproblemen die de gemeente ondervond. Het positieve effect van het grondstoffenbeleid is daardoor wat onderbelicht gebleven. De inwoners hebben namelijk een flinke vooruitgang geboekt in het voorkomen en scheiden van hun afval. De doelstelling is ruimschoots gehaald en daarmee ligt Meierijstad op koers voor de VANG-doelstellingen.

20-DUURZAME BEDRIJFSVOERING

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Gemeente Meierijstad wil het goede voorbeeld geven. Dus willen we in onze kantoren en gebouwen ook duurzaam handelen. In 2019 hebben we de afvalscheiding verbeterd. We scheiden nu ook GFT en plastic. We hergebruiken onze wegwerpbekers. Door het gebruik van waterflessen stimuleren we onze medewerkers om minder wegwerpbekers te gebruiken en meer water te drinken. Ook stimuleren we de medewerkers om zoveel mogelijk op de fiets en met het openbaar vervoer naar het werk te komen. In 2019 deden we mee aan het landelijke 'low car diet'. Dat is een wedstrijd om zo veel mogelijk CO2 te besparen door duurzaam te reizen. In 2020 gaan we werken aan voedselverspilling en energiebesparing.

BIJDRAGE AAN	Ambitie 4: Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in 2030
SAMENWERKING MET	-
UITVOERING DOOR	Gemeente Meierijstad

20-DUURZAME BEDRIJFSVOERING

UITGEBREIDE TITEL

DUURZAME BEDRIJFSVOERING

WIJZIGING

De oorspronkelijke titel van dit project was 'Afvalscheiding binnen gemeentelijke organisatie'. Afval is slechts één onderdeel van een duurzame bedrijfsvoering. Omdat we als gemeente het goede voorbeeld willen geven, maken we dit project breder en pakken we ook thema's als energiebesparing en voedselverspilling op. De titel 'duurzame bedrijfsvoering' dekt dan beter de lading.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.v.t.

UITGEBREIDE TOELICHTING

Dit project start formeel in 2020. In 2019 zijn de voorbereidingen alvast getroffen. Er is een plan uitgewerkt voor een intern interdisciplinair projectteam dat zich gaat richten op het verduurzamen van de bedrijfsvoering. De thema's waarmee deze groep zich bezig gaat houden zijn:

- Verduurzaming vastgoed en omgeving
- Energiebesparing/gedragverandering
- Duurzaam inkopen
- Voedselverspilling
- Afvalpreventie- en scheiding
- Wagenpark en woon-werkverkeer

Er zijn al successen te melden. Op het gebied van Vastgoed zijn al de nodige stappen gezet. Daarvoor zijn aparte projecten benoemd binnen het uitvoeringsprogramma duurzaamheid, om het belang ervan te onderstrepen. Zie voor verdere toelichting projecten 1, 2 en 32. Op termijn ook project 34.

In 2019 heeft de gemeente ook een begin gemaakt met verbeterde afvalscheiding in het gemeentehuis. Medewerkers worden gestimuleerd en gefaciliteerd om hun afval te verminderen en vervolgens te scheiden in vijf stromen. Elke medewerker heeft tijdens de interne innovatieweek een waterfles gekregen, om het drinken van water te bevorderen en de hoeveelheid afval van wegwerpbekers te verminderen.

Al sinds de fusie werkt een groep medewerkers aan duurzaam bedrijfsvervoer. Medewerkers worden gestimuleerd om met de fiets of het openbaar vervoer naar het werk te komen. Ook voor de dienstreizen wordt dat aangemoedigd. Medewerkers van de gemeente krijgen bovendien een vergoeding als zij het hele jaar door duurzaam reizen. Ook is er een fietsplan en kan elke medewerker gebruik maken van de NS Business Card. In 2019 namen we deel aan de landelijke mobiliteitswedstrijd 'Low Car Diet'. Ruim 100 medewerkers registreerden een maand lang hun reisgedrag, om zich bewust te worden van het aantal kilometers dat ze reizen. Dat zorgde voor bewustwording en vaak ook minder autokilometers.

21-DUURZAAM WAGENPARK

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Gemeente Meierijstad gebruikt een aantal voertuigen. Voor het werk buiten gebruiken we vrachtwagens, bestelbusjes, kranen, strooiwagens etc. Ook hebben we personenauto's in gebruik, voor dienstreizen. We willen dat deze voertuigen zo min mogelijk CO2 en andere schadelijke stoffen uitstoten. In 2019 hebben we 12 nieuwe voertuigen aangeschaft. Deze voertuigen hebben zuinige motoren of zijn elektrisch. We hebben ook onderzocht hoe we de dienstauto's elektrisch kunnen maken, en kunnen delen met de inwoners. Daarover moeten we nog een besluit nemen.

BIJDRAGE AAN	Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt 2025 Ambitie 7: Duurzame en schone mobiliteit in 2050
SAMENWERKING MET	Greenwheels
UITVOERING DOOR	Gemeente Meierijstad

21-DUURZAAM WAGENPARK

UITGEBREIDE TITEL

VERDUURZAMING WAGENPARK EN DELEN

WIJZIGING

n.vt

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.vt.

UITGEBREIDE TOELICHTING

Het doel van dit project is tweeledig: enerzijds verduurzamen we ons eigen wagenpark verduurzaamd. Dat zijn de voertuigen die vooral bij de buitendienst in gebruik zijn, maar ook de deelauto's die worden gebruikt voor dienstreizen. Anderzijds willen we bekijken of we de deelauto's ook buiten kantoor tijden beschikbaar kunnen stellen voor de gemeenschap.

In 2019 is een grote aanbesteding uitgevoerd, samen met de gemeente Den Bosch, voor de vervanging van 12 voertuigen van ons wagenpark. In totaal hebben we bij onze buitendienst 35 voertuigen (exclusief voertuigen die niet de openbare weg op gaan, zoals heftrucks). In de uitvraag aan de markt is opgenomen dat het voertuig moet voldoen aan tenminste de EURO-6 norm dan wel elektrisch zijn aangedreven met een actieradius van minimaal 200 km/dag.

De huidige techniek maakt het nog niet mogelijk om bedrijfsauto's waarmee het zwaardere werk wordt gedaan (trekken van aanhanger, kraan, zoutstrooier, etc.) elektrisch uit te voeren. Het raamcontract is wel zo ingestoken dat bij een aankoop de nieuwste techniek, zoals elektrische aandrijving, aangeboden moet worden.

In 2019 is verkend of we kunnen overstappen naar elektrisch aangedreven deelauto's en of we die ook kunnen delen. Daarover is nog geen besluit genomen.

22- BEWUSTWORDING VERSPILLING

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

De Stichting Samen Tegen Voedselverspilling is opgericht. Gemeente Meierijstad is één van de zes grondleggers. De stichting wil voedselverspilling tegengaan. Van producent tot consument en alles wat daartussen zit. Het is een samenwerking tussen wetenschap, overheid en bedrijfsleven. In 2019 organiseerde de stichting foodwaste challenges, bijvoorbeeld op MBO-scholen en in de horeca. Er zijn lespakketten voor scholen. Op de website www.samentegenvoedselverspilling.nl vind je allerlei tips om thuis verspilling te voorkomen. In 2020 komt er ook een campagne #verspillingsvrij op (social) media.

BIJDRAGE AAN	Ambitie 6: Geen afval en verspilling in 2050
SAMENWERKING MET	Bedrijven en evenementen
UITVOERING DOOR	Stichting Samen Tegen Voedselverspilling

22- BEWUSTWORDING VERSPILLING

UITGEBREIDE TITEL

BEWUSTWORDING VERSPILLING EN AFVAL

WIJZIGING

n.v.t

SUBSIDIE/COFINANCIERING

Diverse partijen

UITGEBREIDE TOELICHTING

Het doel van dit project is om samen met maatschappelijke partners, aandacht te vragen voor voedselverspilling en afval. In 2019 hebben we hiervoor een iets andere insteek gekozen dan de angekondigde 'mobiele circulaire hotspots'.

Samen met een aantal partijen hebben we de Stichting Samen tegen Voedselverspilling opgericht. Die partijen zijn Foodtech Brainport, Ministerie van LNV, Provincie Noord-Brabant, de Rabobank en Wageningen University & Research.

De stichting richt zich op het voorkomen, verminderen en verwaarden van voedselverspilling in de gehele voedselketen. Binnen de stichting zetten organisaties, overheid en kennisinstellingen zich gezamenlijk in om verspilling tegen te gaan.

In 2019 ontplooidde de stichting veel activiteiten. Bijvoorbeeld de Foodwaste Challenge. Verschillende organisaties en branches zoals de horeca en het MBO gingen de uitdaging aan om minder voedsel te verspillen. Ook was er een goed bezochte open dag bij THREE-SIXTY in Veghel. In 2020 wordt ingezet op een consumentencampagne #verspillingsvrij tegen voedselverspilling.

Zoals ook beschreven bij project 6, werken we samen met zeven grote evenementen in onze gemeente aan bewustwording. Voedselverspilling is ook daar een belangrijk thema. In 2020 zullen enkele evenementen met dit specifieke onderwerp aan de slag gaan. De resultaten worden gedeeld, zodat alle organisatoren ervan kunnen leren.

23- VERSPILLING BEDRIJFSLEVEN

Geplande start in 2021.

CIRCULAIR SCHOON

24- BEWUSTWORDING DUURZAME MOBILITEIT

Geplande start in 2021.

25- KRINGLOOPPLATFORM

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

In Schijndel is kringloopcentrum Het Goed al enkele jaren open. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen bij Het Goed weer aan het werk komen. Vanuit daar maken ze vaak de stap naar een vaste baan. Dat willen we graag ook op andere plekken in Meierijstad. Daarom hebben we in 2019 afspraken gemaakt met alle kringloopbedrijven in onze gemeente. De sociale werkbedrijven WSD-groep en IBN gaan via de kringloopwinkels mensen in onze gemeente weer aan een baan helpen. En hoe beter de kringloopwinkels in onze gemeente goed draaien, hoe meer spullen we hergebruiken. Dat helpt tegen verspilling en afval.

BIJDRAGE AAN	Ambitie 6: Geen afval en verspilling in 2050
SAMENWERKING MET	Kringloopbedrijven
UITVOERING DOOR	Gemeente Meierijstad, IBN en WSD-groep

25- KRINGLOOPPLATFORM

UITGEBREIDE TITEL

NAAR EEN KLEINSCHALIGE INZAMELING VAN HERBRUIKBARE GOEDEREN

WIJZIGING

n.v.t.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

IBN en WSD-groep

UITGEBREIDE TOELICHTING

Het doel van dit project is om herbruikbare goederen gescheiden in te zamelen, uitgevoerd door lokaal betrokken mensen (met een afstand tot de arbeidsmarkt). Het Goed in Schijndel is een bestaand initiatief waar dit plaatsvindt.

In 2019 is bekeken hoe we dit initiatief groter kunnen maken. We zijn een proces gestart met alle gerenommeerde kringloopbedrijven in onze gemeente, en hieraan gelieerde initiatieven. We willen komen tot een circulair samenwerkingsplatform. We willen net als bij Het Goed in Schijndel, kringloop en het sociaal domein verweven. Want daarin zien we een kans om op een structurele manier mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te helpen weer aan het werk te gaan en bij te leren (werk-leerlijnen). Deze werk-leerlijnen worden uitgevoerd door de sociaal werkbedrijven IBN en WSD-groep. We verwachten dat we op deze manier ook de kringloopmarkt stimuleren, en zo komen tot meer hergebruik van spullen.

26- CIRCULAIR BOUWEN

Geplande start in 2020.

CIRCULAIR SCHOON

27- MATERIALENBANK BEDRIJVEN

Geplande start in 2022.

28- ZWERFAFVALVRIJ

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Zwerfafval opruimen en tegengaan doen we al jaren, samen met veel vrijwilligers. Ook in 2019 hebben veel mensen zich ingezet. Bijvoorbeeld tijdens de landelijke opschoondag in maart. Mensen die het hele jaar zwerfafval opruimen (de Zwerfafvalpakkers zijn beloond met een leuke excursie. Op scholen kregen leerlingen les over (zwerf)afval. En in 2019 hebben we een proef gedaan met bloemenperkjes bij de ondergrondse containers. De bedoeling is dat inwoners geen los afval meer bij de container zetten. Een andere proef was 'Schoon op de kaart'. In Meerijstad en vier andere plaatsen in Nederland zijn allerlei acties uitgezet om zwerfafval tegen te gaan. Bijvoorbeeld sportverenigingen die hun sportcomplex opruimden.

BIJDRAGE AAN Ambitie 5: Zwerfafvalvrij in 2030

SAMENWERKING MET Scholen in Meerijstad
Nederland Schoon

UITVOERING DOOR Gemeente Meerijstad

"Het is echt hard nodig, want er ligt ontzettend veel troep op straat."

Maayke Boon van Ostade, deelnemer landelijke proef 'Schoon op de kaart'

28- ZWERFAFVALVRIJ

UITGEBREIDE TITEL

SAMEN VOORKOMEN VAN ZWERFAFVAL DOOR VERWIJDEREN EN BEÏNVLOEDEN GEDRAG

WIJZIGING

In de oorspronkelijke titel van het project kwam het woord 'verwijderen' niet voor. Omdat het weghalen van (zwerf)afval ook een belangrijk onderdeel is van de totale aanpak, hebben we de titel aangepast.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

Nederland Schoon

UITGEBREIDE TOELICHTING

De zwerfafvalaanpak zoals die al bestond in de drie voormalige gemeenten, is nog enkele jaren voortgezet. Dat betekende dat in 2019 een aantal bekende projecten werd uitgevoerd. Zoals de landelijke opschoondag in verschillende kernen en het bestaande educatieproject over afval dat via de scholen wordt aangeboden. 100 kinderen uit Meierijstad dezen zelfs mee aan het televisieprogramma 'Hou 't Schoon de Afvalrace' van Telekids.

Een aantal inwoners van onze gemeente zet zich structureel en op vrijwillige basis in om zwerfafval op te ruimen. Deze mensen zijn in het zonnetje gezet, om hen te bedanken voor de grote inzet. Hen werd een excursie aangeboden naar de waterzuiveringsinstallatie in Heeswijk-Dinther en ze ontvingen enkele attenties. In 2019 is ook een proef uitgevoerd om bijplaatsing van afval bij de ondergrondse container te voorkomen. De omgeving is voorzien van een bloemenperkje, vanuit de gedachte dat een schone omgeving minder snel uitnodigt tot vervuilen. Mensen associëren bloemen met netjes, schoon en fris. De resultaten van de proef zijn nog niet bekend.

Meierijstad deed ook mee aan een landelijke proef 'Schoon op de kaart'. De Schoonopdekaart aanpak vond plaats in Heerenveen, Rotterdam-Noord, Meierijstad en Zaandam en bestond uit diverse maatregelen, gecoördineerd door Nederland Schoon. Eén van de maatregelen was het tonen van alle initiatieven tegen zwerfafval op een digitale kaart.

Vanaf 2020 zal deze helemaal geharmoniseerd worden met een nieuwe ondersteunende partij. De aanpak zal bestaan uit vijf onderdelen:

1. Optisch verminderen zwerfafval
2. Bewustwording en gedragsverandering
3. Betrekken van lokale partijen (harmonisatie)
4. Maximale subsidiekansen
5. Mediamomenten/communicatie

29- MOBILITEITSVISIE

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

In 2019 is de gemeente begonnen met het maken van een mobiliteitsvisie. Dat is ingewikkeld, omdat het over heel veel onderwerpen gaat. Het gaat over de auto, fiets, voetgangers, parkeren en openbaar vervoer. Maar ook over leefbaarheid, verkeersveiligheid, gezondheid en duurzaamheid. Mobiliteit gaat iedereen aan. En belangen kunnen heel verschillend zijn. Daarom willen we ook van zoveel mogelijk mensen horen wat zij belangrijk vinden. Eind 2019 hebben inwoners van Meierijstad daarvoor een enquête ingevuld. In 2020 gaan we hiermee verder.

BIJDRAGE AAN

Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt 2025
Ambitie 7: Duurzame en schone mobiliteit in 2050

SAMENWERKING MET

Inwoners en andere betrokkenen

UITVOERING DOOR

Gemeente Meierijstad

"Hoe belangrijk vindt u het stimuleren van duurzame mobiliteitsvormen (dorpsauto Boerdonk, Wèp-bus Wijbosch en deelfietsen)?"

Vraag aan inwoners, werknemers en scholieren - uit de Enquête Duurzame Mobiliteitsvisie Meierijstad

29- MOBILITEITSVISIE

UITGEBREIDE TITEL

DUURZAME MOBILITEITSVISIE MEIERIJSTAD

WIJZIGING

De oorspronkelijke titel van dit project was 'Naar reductie van vervoersbewegingen en zero-emissie vervoer'. Het project draait om het opstellen van mobiliteitsbeleid waarin duurzaamheidsdoelstellingen geborgd worden. Om dat duidelijker naar voren te brengen, is de titel van dit project gewijzigd, zodat het dezelfde titel draagt als de mobiliteitsvisie.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.v.t.

UITGEBREIDE TOELICHTING

Dit project stond in het uitvoeringsprogramma duurzaamheid gepland vanaf 2020. In 2019 zijn de voorbereidingen echter al gestart. In september 2019 heeft de gemeenteraad besproken hoe participatie moet plaatsvinden bij het opstellen van de mobiliteitsvisie. Eind 2019 zijn inwoners, werknemers en scholieren gevraagd om hun mening te geven over verkeer en vervoer in Meierijstad. Ook vonden gesprekken plaats met belangrijke stakeholders. Dit moet eind 2020 leiden tot een nieuwe mobiliteitsvisie, waarin ook duurzaamheid een belangrijke plaats krijgt.

30- DUURZAAM VERVOER WERKGEVERS

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Het reizen in onze gemeente moet duurzamer worden. Dat is onze ambitie. Dat kunnen we niet alleen voor elkaar krijgen. Daarom werken we samen met de bedrijven in onze gemeente. De bedrijven stimuleren hun medewerkers om duurzaam te reizen. Bijvoorbeeld door (een gedeelte van) hun woon-werkreis met het openbaar vervoer te doen. Of door werknemers een elektrische fiets te laten uitproberen. Het Brabant Mobiliteitsnetwerk (BMN) ondersteunt werkgevers hierbij. Ook de gemeente helpt mee. Bijvoorbeeld door het aanleggen van een snelfietsroute.

BIJDRAGE AAN

Ambitie 1: 20% energie duurzaam opgewekt 2025
Ambitie 4: Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in 2030
Ambitie 7: Duurzame en schone mobiliteit in 2050
Ambitie 8: Schone bedrijven in 2050

SAMENWERKING MET

Platform Ondernemend Meerijstad (POM)
Brabant Mobiliteitsnetwerk (BMN)

UITVOERING DOOR

Bedrijven in Meerijstad

30- DUURZAAM VERVOER WERKGEVERS

UITGEBREIDE TITEL

DUURZAAM VERVOER DOOR WERKGEVERS (WERKGEVERSBENADERING BRABANTS MOBILITEITS NETWERK (BMN))

WIJZIGING

Aan de oorspronkelijke titel is toegevoegd dat het om de werkgeversbenadering van het Brabant Mobiliteitsnetwerk gaat.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

Provincie Noord-Brabant co-financiert het BMN

UITGEBREIDE TOELICHTING

Het organiseren van de mobiliteit kun je als overheid niet (meer) alleen: samenwerking met bedrijfsleven, onderwijs en andere instanties is nodig om mobiliteitsgedrag succesvol te kunnen beïnvloeden. In Meierijstad hebben de gemeente en het bedrijfsleven in een gezamenlijke propositie uitgesproken samen te willen werken aan infrastructurele en gedragsmaatregelen.

Daarvoor sluiten we aan bij het Brabant Mobiliteitsnetwerk (BMN). In dat netwerk werken vele partijen samen om Brabant duurzaam bereikbaar te maken. Het BMN kent onder andere een werkgeversaankpak: het ondersteunen van organisaties bij het slim regelen van hun mobiliteit.

Van deelnemende bedrijven wordt verwacht dat zij hun werknemers stimuleren om duurzaam te reizen. Daarvoor hebben ze adviezen op maat gekregen van de mobiliteitsmakelaar van het BMN. In een mobiliteit-community gaan Meierijstadse bedrijven samen aan de slag om duurzaam verkeer in een gebied of op een thema op te pakken. Dat gebeurde in 2019 in de vorm van adviezen op maat en bijeenkomsten/workshops, o.a. over de Hub's. In 2020 staan op het programma:

- het uitvoeringsplan Last Mile Veghel bedrijventerreinen Veghel-west en Amert/Noordkade
- de reizigersaanpak N279 via Mobility Mixx
- het fietsstimuleringsplan (project snelfietsroute Veghel-Uden)

31- ONDERNEMERSINNOVATIEFONDS

Geplande start in 2021

31- ONDERNEMERSINNOVATIEFONDS

UITGEBREIDE TITEL

ONDERNEMERSINNOVATIEFONDS VOORTZETTEN MET FOCUS OP MOBILITEITSOPLOSSINGEN

WIJZIGING

n.vt.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.vt.

UITGEBREIDE TOELICHTING

Dit project zou volgens de eerste planning in 2019 starten. Het ondernemersinnovatiefonds is genoemd in de Mijlpalen van Meierijstad, maar is niet zo uitgevoerd. Ook is er vanaf 2019 geen budget meer voor. Daarom moet de invulling van dit project opnieuw worden bekeken. Dat staat gepland voor 2021.

32- GROENE DAKEN

13 KLIMAATACTIE

15 LEVEN OP HET LAND

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

We vergroenen de daken van gemeentelijke gebouwen. Voor betere isolatie, beter vasthouden van water, minder hittestress en meer biodiversiteit. Hiermee zouden we eigenlijk pas in 2021 starten. Maar in 2019 was er een mooie kans om te onderzoeken of het al eerder kan. De reden was dat we plannen maakten voor het afkoppelen van onze daken. Ofwel: ervoor zorgen dat het regenwater niet meer naar het riool loopt. En een groen dak gaat goed samen met het afkoppelen van de riolering. De eerste opdracht is dit jaar uitgewerkt. In 2020 wordt een deel van het dak van het gemeentehuis in Veghel groen.

BIJDRAGE AAN

Ambitie 2: Vastgoed CO₂-neutraal in 2030
 Ambitie 10: Goede biodiversiteit in 2030
 Ambitie 12: Klimaatbestendig in 2050

SAMENWERKING MET

-

UITVOERING DOOR

Gemeente Meierijstad

32- GROENE DAKEN

UITGEBREIDE TITEL

GESCHIKTE DAKEN GROEN

WIJZIGING

n.v.t.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.v.t.

UITGEBREIDE TOELICHTING

Project 32 vraagt om nauwe samenwerking tussen twee disciplines binnen de gemeente: vastgoed en openbaar gebied. Omdat vanuit openbaar gebied in 2019 een start is gemaakt met het afkoppelen van gemeentelijke daken (vanuit het VGRP+), was dit een natuurlijk moment om te onderzoeken of de betreffende daken ook meteen vergroend konden worden. Daarom hebben we de start van het project naar voren gehaald. Niet alle daken blijken geschikt voor een groen dak, omdat de constructie niet voldoet of het dak al voor andere functies in gebruik is (bijvoorbeeld: er liggen al zonnepanelen). Voor het gemeentehuis in Veghel bleek het mogelijk om een aantal dakgedeeltes in 2020 te voorzien van een groen dak. Daarbij is vanuit vastgoed ook direct gekeken naar de isolatiewaarde van het betreffende dak. Die is niet volgens de huidige standaard. Een groen dak brengt die isolatie niet op peil. Het zorgt wel voor minder instraling van warmte, maar niet voor het beter vasthouden van warmte in het gebouw. De verwachting is dat er minder koeling nodig is in de zomer, maar dat in de winter net zoveel energie nodig blijft om het pand te verwarmen. Daarom kiest de gemeente ervoor om ook direct de isolatie op te waarderen. Zo dient dit project meerdere doelen: het energieverbruik van het pand daalt, en met het groene dak dragen we bij aan een klimaatbestendig Meierijstad.

Ook in 2019 is het ontwerp gemaakt voor de nieuwbouw van Natuurtuin 't Bundertje in Veghel (toelichting bij project 26). Daar opteren we voor een combinatie van een groen dak én voldoende zonnepanelen om het eigen verbruik op te wekken.

Bij deze projecten komen we in de praktijk ook een spanningsveld tegen. Met de huidige techniek gaan een groen dak en zonnepanelen niet samen. Volgens project 32 vergroenen we zoveel mogelijk onze daken, terwijl project 2 juist stuurt op zonnepanelen. Soms is de keuze makkelijk, omdat één van beide niet mogelijk is. Maar bij gebouwen waar dat wel kan, moet een weloverwogen keuze worden gemaakt. Het zal maatwerk zijn, waarbij de omgeving in ogenschouw wordt genomen. Is er een probleem met waterberging of hittestress? Dan is een groen dak een betere oplossing dan zonnepanelen. Speelt dat niet, en zijn er kansen om samen energie op te wekken met bijvoorbeeld gebruikers van het gebouw en omwonenden? Dan ligt een zonnedak meer voor de hand. De praktijkvoorbeelden uit 2019 dragen bij aan bewustwording bij en de samenwerking tussen verschillende disciplines.

13 KLIMAATACTIE

15 LEVEN OP
HET LAND

33- BIJVRIENDELIJK BERMBEHEER

15 LEVEN OP
HET LAND

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

De bermen in Meierijstad worden gemaaid. Door dit anders te doen, kunnen we bijen helpen te overleven. Dat is belangrijk, omdat bijen voor bestuiving zorgen. Bestuiving is nodig om planten en voedsel te laten groeien. We helpen de bijen door bijvoorbeeld minder vaak te maaien en anders te maaien. Ook helpt het om andere planten en meer soorten planten te zaaien in de berm. Daarmee zijn we in 2019 begonnen op enkele plaatsen. Ook heeft de gemeente nieuwe, duurzame planten laten plaatsen bij de rotondes aan de Populierenlaan in Veghel. Deze zullen in het voorjaar van 2020 voor het eerst in bloei staan.

BIJDRAGE AAN

Ambitie 10: Goede biodiversiteit in 2030

SAMENWERKING MET

-

UITVOERING DOOR

Gemeente Meierijstad

33- BIJVRIENDELIJK BERMBEHEER

UITGEBREIDE TITEL

BIJVRIENDELIJK BERMBEHEER

WIJZIGING

n.vt.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.vt.

UITGEBREIDE TOELICHTING

Het doel van dit project is om vanaf 2022 de bermen extensief te gaan beheren. En waar mogelijk in te zaaien met bij-vriendelijke bloemen. Dit alles op goed zichtbare en drukke plekken, zodat de passanten zich meer bewust worden van de functie van de bermen.

In 2019 is er al een start gemaakt met het duurzaam beheren van de bermen en sloten. Hiermee wordt het goede voorbeeld gegeven ook richting de transitie van de landbouw en de mogelijkheden voor natuurinclusieve landbouw.

Eind 2019 zijn op de rotonden aan de Populierenlaan in Veghel nieuwe vaste planten aangebracht. Het gaat om een concept voor de openbare ruimte, met planten die het hele jaar door bloeien. Daardoor komt er een vergroening en verfraaiing van deze veel gebruikte weg en wordt de biodiversiteit hoger.

15 LEVEN OP
HET LAND

34- KLIMAATVRIENDELIJKE OMGEVING GEBOUWEN GEMEENTE

Geplande start in 2022

KLIMAATBESTENDIG EN BIODIVERS

35- ZIE EN BELEEF WATER

13 KLIMAATACTIE

15 LEVEN OP
HET LAND

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Water is belangrijk voor een gezonde leefomgeving. Maar we moeten ons ook voorbereiden op klimaatverandering: soms heel veel water ineens, soms heel lang geen water. We willen onze inwoners beter laten beleven hoe belangrijk water is. En hoe we op een goede manier ermee om kunnen gaan.

Een voorbeeld is het project 'Veghel aan de Aa'. De oude Blauwe Kei is gesloopt en in het Julianapark is een mooie speeltuin verzezen. De rivier de Aa komt daardoor veel beter tot zijn recht.

Ook bij het programma 'Mozaïek Dommelvallei' speelt water een belangrijke rol. Het verder bouwen aan Streekpark Kienehoef is hiervan een mooi voorbeeld. Voor 2020 is de landschapstriënnale een belangrijk evenement om de Brabantse beekdalen in de spotlights te zetten met allerlei activiteiten..

BIJDRAGE AAN

Ambitie 11: Goede bodem- en waterkwaliteit in 2030
Ambitie 12: Klimaatbestendig in 2050

SAMENWERKING MET

Diverse partijen

UITVOERING DOOR

Gemeente Meierijstad
Waterschap De Dommel
Waterschap Aa en Maas

"De natuurspeelplek sluit naadloos aan bij het concept van Veghel aan de Aa, onderdeel van het Masterplan Veghel. Daarbij gaat het immers om: zichtbaar en beleefbaar maken van de Aa; het Julianapark versterken als natuurobject én verblijfsplek, en vergroening van het centrum".

*Meierijstad Nieuws over de opening van Natuurspeelpark
'Deken van Miert' in Veghel, voorjaar 2019*

35- ZIE EN BELEEF WATER

UITGEBREIDE TITEL

WATER ZICHTBAAR EN BELEEFBAAR MAKEN IN RUIMTELIJKE PLANNEN

WIJZIGING

n.vt.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.vt.

UITGEBREIDE TOELICHTING

Het doel van dit project is om waterbeleving centraler te stellen in onze ruimtelijke plannen. Voor bewustwording koppelen we de waterbeleving aan het voorbereid zijn op klimaatverandering. De start van dit project stond gepland voor 2020. In de praktijk waren er echter mooie kansen, waardoor we al in 2019 de eerste resultaten konden boeken.

Het project 'Veghel aan de Aa' is gericht op het beter beleefbaar maken van water. In dit geval van rivier De Aa. In 2019 is De Blauwe Kei gesloopt. Het gebied transformeert grotendeels tot een stadspark waarbij het bestaande Julianapark aan de andere kant van de Aa doorloopt. Ook wordt hier een natuurlijke waterpartij gecreëerd. In 2019 is een ontwerpproces gestart samen met belanghebbers (bewoners, bedrijven en bezoekers).

Ook binnen programma Mozaïek Dommelvallei staat water centraal. Er worden allerlei projecten uitgevoerd door vele partijen. Het programma verbindt de drie werelden van stedelijk gebied, natuurlijke structuur en agrarisch gebied, met water als drager. Er is een nadrukkelijke koppeling met de wateropgaven die voortkomen uit klimaatverandering.

Er zijn ook waterspeeltuinen gerealiseerd op diverse plekken in de gemeente.

In combinatie met projecten 37 en 38 halen we steeds meer kennis op over het klimaatadaptief maken van onze gemeente. En dit verwerken we onder andere in de Omgevingsvisie.

13 KLIMAATACHT

15 LEVEN OP HET LAND

KLIMAATBESTENDIG EN BIODIVERS

36 - BEWUSTWORDING KLIMAATBESTENDIG

37 - KLIMAATMAATREGELEN DOOR INWONERS

13 KLIMAATACTIE

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Het klimaat verandert, dat merken we in onze wijken en woningen. Met deze projecten stimuleren we de inwoners van Meierijstad om zelf maatregelen te nemen. Het begint bij minder bestrating en meer groen in tuinen en rondom huizen. De gemeente doet mee aan operatie Steenbreek. Te veel bestrating zorgt voor problemen tijdens ernstige regenbuien en zorgt voor hogere temperaturen in de wijk. Ook is er te weinig leefruimte voor nuttige dieren. In 2019 konden inwoners daarom een tegel uit de tuin ruilen tegen een plantje. In 2019 is er ook een regentonactie geweest. Inwoners konden met korting een regenton aanschaffen. Zo vangen ze water op, dat ze later kunnen gebruiken om de tuin te sproeien. De waterschappen geven subsidie aan buurtinitiatieven die de leefomgeving groener en natuurlijker willen maken.

BIJDRAGE AAN

Ambitie 12: Klimaatbestendig in 2050

SAMENWERKING MET

Regio Noordoost Brabant

UITVOERING DOOR

Gemeente Meierijstad
Regio Noordoost Brabant
Samenwerking As50

"Elke vierkante meter steen die vandaag wordt vervangen door groen helpt."

De landelijke stichting over 'Operatie Steenbreek' op de officiële website.

36 - BEWUSTWORDING KLIMAATBESTENDIG

37 - KLIMAATMAATREGELEN DOOR INWONERS

UITGEBREIDE TITEL

36: SAMEN COMMUNICEREN OVER KLIMAATMAATREGELEN VOOR IEDEREEN
37: ONDERZOEK STIMULERING KLIMAATMAATREGELEN INWONERS MEIERIJSTAD

WIJZIGING

Project 36 en 37 zijn inhoudelijk bijna hetzelfde. In de verantwoording worden ze daarom samen gepakt. Het bewust maken van onze inwoners gebeurt namelijk mede door het geven van financiële prikkels.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

Regio Noordoost Brabant en Samenwerking As50

UITGEBREIDE TOELICHTING

Het doel van project 36 is om samen met maatschappelijke organisaties duidelijk te maken wat het positieve effect is van klimaatmaatregelen in onze leefomgeving. Bijvoorbeeld het vergroenen van tuinen. Het doel van project 37 is te onderzoeken welke financiële prikkels mensen aanzet tot daadwerkelijke actie. Project 37 stond gepland vanaf 2020, maar de eerste activiteiten zijn al in 2019 gestart.

We hebben in 2019 acties uitgevoerd ter promotie van regentonnen. Daarnaast zijn we bezig met operatie Steenbreek in de samenwerking van de As50 gemeenten. Verder zijn we betrokken bij diverse projecten vanuit de regio NoordOost Brabant waaronder een project klimaatbewustzijn. Dit project heeft als doel om communicatie rondom klimaatadaptatie te verbeteren. Zowel tussen organisaties als het communiceren naar de inwoners over de problematiek.

Ook de waterschappen zijn hier volop mee bezig. Waterschap Aa en Maas geeft subsidie aan initiatieven die de leefomgeving klimaatbestendig maken. En stimuleert en ondersteunt huizenbezitters, bedrijven en scholen om hun buitenruimte te vergroenen. Ook Waterschap De Dommel geeft subsidie via het Buurnatuurfonds en Buurtwaterfonds, aan wijk- en buurtverenigingen die aan de slag willen met natuur en klimaat.

KLIMAATBESTENDIG EN BIODIVERS

38- KLIMAAT IN RUIMTELIJKE PLANNEN

13 KLIMAATACHT

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Hoe goed zijn we voorbereid op klimaatverandering? Dat hebben we in onze regio al eens onderzocht met een stresstest. We zijn kwetsbaar voor waterveiligheid, wateroverlast, droogte en hitte. In 2020 gaan we verder onderzoeken waar we in onze gemeente als eerste aan de slag moeten.

Intussen zitten we niet stil. In 2019 zijn we gestart met het project 'Kienehoef klimaatrobuuster' in Sint-Oedenrode. In deze wijk wordt het regenwater apart afgevoerd, niet meer het riool in. We maken samen met de inwoners ontwerpen voor verbetering van de straten en plantsoenen.

Ook het project 'Droge Voeten Sint-Oedenrode' moet ervoor zorgen dat we geen wateroverlast krijgen in Sint-Oedenrode in perioden waarin extreem veel water door de Dommel stroomt. Waterschap De Dommel is hiermee aan de slag.

BIJDRAGE AAN

Ambitie 9: 25% meer groen in 2030
Ambitie 12: Klimaatbestendig in 2050

SAMENWERKING MET

As50
Regio Noordoost Brabant
Waterschap Aa en Maas

UITVOERING DOOR

Waterschap de Dommel
Gemeente Meierijstad

"Klimaatrobuust betekent dat de openbare ruimte aangepast wordt, zodat de wijk beter geschikt is om extreme droogte of neerslag op te vangen. Omdat de straten voor afkoppeling één voor één helemaal open gaan, was het een uitgelezen kans om opnieuw na te denken over de inrichting van de straat"

MooiRooiKrant over project Kienehoef Klimaatrobuust

38- KLIMAAT IN RUIMTELIJKE PLANNEN

UITGEBREIDE TITEL

BORGING STRESSTESTEN EN NIEUW ADAPTATIEBELEID IN RUIMTELIJKE PLANNEN

WIJZIGING

n.v.t.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.v.t.

UITGEBREIDE TOELICHTING

Het doel van dit project is om de uitkomst van de klimaat stresstest en het landelijke beleid voor ruimtelijke adaptatie in onze plannen te borgen. De aanvang van het project stond gepland voor 2021. We zien dat de urgentie en ook de kansen zich al eerder manifesteren. Daarom is dit project al in 2019 gestart.

Er is reeds een stresstest licht uitgevoerd voor de gemeente Meierijstad en deze wordt in 2020 in As50 verband verder/uitgebreider uitgewerkt.

Daarnaast wordt intern, en in samenwerking met diverse andere overheden gewerkt aan het implementeren van klimaatmaatregelen in het omgevingsbeleid. Hier wordt in 2020 verder aan gewerkt.

Intussen is in 2019 ook in de praktijk al gewerkt aan het klimaatbestendig maken van onze gemeente.

Dit doen we bijvoorbeeld bij het project 'Kienehoef Klimaatrobuuster'. In deze wijk wordt de riole ring afgekoppeld en het regenwater wordt via een eigen systeem afgevoerd. Om de wijk klimaatbestendig te maken en beter geschikt te maken om extreme droogte of neerslag op te vangen is dit ook een kans om de openbare ruimte aan te pakken. Dit gaan we samen doen met de bewoners van de straten.

Het project 'Droge Voeten Sint-Oedenrode' is een ander voorbeeld van de voorbereidingen op klimaatverandering. Waterschap De Dommel moet in het hele beheergebied op verschillende plekken maatregelen nemen tegen wateroverlast. En één daarvan is Sint-Oedenrode. Uit overstromingsberekeningen blijkt dat bij een overstroming met een herhalingstijd van 100 jaar, een deel van de dorpskern van Sint-Oedenrode onder water loopt.

In 2019 is ook gewerkt aan het nieuwe bomenbeleid voor onze gemeente. Dat plan kan een grote bijdrage leveren aan het vergroenen van Meierijstad en daarmee aan klimaatadaptatie.

KLIMAATBESTENDIG EN BIODIVERS

39- NATUURINCLUSIEVE LANDBOUW

13 KLIMAATACTIE

15 LEVEN OP
HET LAND

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

We starten als gemeente in 2020 met dit project. Het doel is meer biodiversiteit en een betere bodemkwaliteit. Dat vraagt om andere vormen van landbouw. Landbouw waarbij meer met de natuur wordt samengewerkt, waardoor die natuur sterker wordt. Dat willen we stimuleren.

In 2019 zijn mensen in Meierijstad daar al mee begonnen. Een agrariër die graag anders wil werken op zijn land. En het voedselbos in Schijndel. Daar wordt eten verbouwd in een bos, door vooral de natuur zijn gang te laten gaan.

BIJDRAGE AAN

Ambitie 10: Goede biodiversiteit in 2030
Ambitie 11: Goede bodem- en waterkwaliteit in 2030
Ambitie 12: Klimaatbestendig in 2050

SAMENWERKING MET

-

UITVOERING DOOR

Stichting Voedselbosbouw Nederland
Agrarische sector

"Het voedselbos is een toekomstige vorm van landbouw."

*Wouter van Eck (voorzitter Stichting Voedselbosbouw Nederland)
over het voedselbos in Schijndel*

39- NATUURINCLUSIEVE LANDBOUW

UITGEBREIDE TITEL

MEER BIODIVERSITEIT DOOR NATUURINCLUSIEVE LANDBOUW

WIJZIGING

n.vt.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

n.vt.

UITGEBREIDE TOELICHTING

Het doel van dit project is meer biodiversiteit, door het stimuleren van natuurinclusieve landbouw. Het project staat gepland vanaf 2020.

In 2019 werden we benaderd door enkele initiatieven die onder de noemer natuurinclusieve landbouw vallen. O.a. een agrariër die de overstap wil maken naar natuurinclusieve landbouw. Ook het voedselbos in Schijndel draagt bij aan meer biodiversiteit en mag gezien worden als een pionier. Dat initiatief wordt uitgevoerd door Stichting Voedselbosbouw Nederland in samenwerking met het Groen Ontwikkelfonds Brabant en HAS Hogeschool. We hebben als gemeente deze initiatieven waar mogelijk gefaciliteerd.

Zoals bij project 33 omschreven, proberen we zelf het goede voorbeeld te geven met duurzaam bermenbeheer.

Binnen het project Vitaal Buitengebied is het verhogen van biodiversiteit in het buitengebied aangeduid als één van de tien uitdagingen: "Biodiversiteit is de verscheidenheid van dieren, planten en micro-organisme. Veel verschillende dier- en plantensoorten zorgen voor een robuuste natuur die tegen een stootje kan. Doel van dit vraagstuk is om te bekijken hoe we de biodiversiteit in het buitengebied van Meierijstad kunnen verhogen."

13 KLIMAATACTIE

15 LEVEN OP HET LAND

KLIMAATBESTENDIG EN BIODIVERS

40- NATUUROASES

15 LEVEN OP
HET LAND

WAT IS ER GEBEURD IN 2019

Dit project zou eigenlijk pas in 2022 starten. Maar in 2019 waren er al kansen om te beginnen. De gemeente gaat investeren in vijf natuurgebieden: beekdal van de Aa, het beekdal van de Dommel, het dal van de Leijgraaf, het Duits Lijntje en de Vlagheide. Dat kan de gemeente niet alleen betalen. Met subsidie van anderen, zoals de provincie, het waterschap en de Europese Unie, lukt dat wel.

BIJDRAGE AAN

Ambitie 9: 25% meer groen in 2030
Ambitie 10: Goede biodiversiteit in 2030
Ambitie 11: Goede bodem- en waterkwaliteit in 2030
Ambitie 12: Klimaatbestendig in 2050

SAMENWERKING MET

Provincie Noord Brabant
Waterschappen
Europese Unie

UITVOERING DOOR

Gemeente Meierijstad

"Het gaat om meer dan water. Het gaat over natuur, over duurzaamheid, het gaat over recreatie."

Wethouder Harry van Rooijen over natuurontwikkeling.

40- NATUUROASES

UITGEBREIDE TITEL

NAAR NATUUROASES IN WOON-, WERK- EN RECREATIEGEBIEDEN

WIJZIGING

n.v.t.

SUBSIDIE/COFINANCIERING

Europese Unie, provincie Noord Brabant, waterschappen

UITGEBREIDE TOELICHTING

Dit project staat pas voor 2022 op de planning. Omdat zich in 2019 al kansen voordeden voor natuurontwikkeling (groot of klein) zijn delen van de uitvoering naar voren gehaald. Het gebiedsprogramma robuuste groenblauwe structuren sluit naadloos aan bij de ambities in de duurzaamheidsvisie. Groenblauwe opgaven zijn gericht op natuur (flora en fauna), water, klimaat, erfgoed, landschapsontwikkeling én beleving. In september 2019 heeft uw raad een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld, zodat we aan de slag kunnen.

15 LEVEN OP
HET LAND

